

Lunds Botaniska Förening

Medlemsblad 1993:1

LUNDS BOTANISKA FÖRENING 1993

Adress: Botaniska Museet, Östra Vallgatan 18, 223 61 Lund
Postgiro: 8 35 22 - 3

Styrelse

Ordförande: Sven Snogerup, Trumpetaregränd 9, 222 39 Lund;
tel arb: 046-10 95 58, hem: 046-12 37 55

Vice ordförande: Bengt Örneberg, Svaneholmsgatan 12, 217 73 Malmö;
tel: 040-91 50 41

Protokollsekreterare: Alf Porenus, Betesvägen 2, 240 10 Dalby;
tel: 046-20 11 94

Programsekreterare: Stefan Ekman, Botaniska Museet, Ö. Vallgatan 18,
223 61 Lund; tel: 046-10 89 78

Kassör: Åke Andersson, Östra Hyllievägen 22, 216 21 Malmö
tel: 040-15 63 07

Övriga ledamöter: Henrik Johansson, Louise Lindblom, Göran Mattiasson
Kjell-Arne Olsson, Leif Sigbo.

Funktionärer

Sexmästare: Per Lassen, Botaniska Museet, Ö. Vallgatan 18,
223 61 Lund; tel: 046-10 89 77

Medlemsregistrator, arkivarie och distributör: Britt Snogerup,
Botaniska Museet, Ö. Vallgatan 18, 223 61 Lund; tel: 046-10 89 65

Revisorer: Lennart Engstrand och Ragnar Ericson

Revisorsuppleanter: Linus Svensson och Bengt Bentzer

LUNDS BOTANISKA FÖRENINGENS MEDLEMSBLAD

Redaktör och ansvarig utgivare: Kjell-Arne Olsson, Lövens väg 38,
291 94 Kristianstad; tel: 044-22 60 24

Omlagsbilden:

Akerros, *Rosa agrestis*
Fyndet av åkerros i Skåne
presenteras i detta nummer
av medlemsbladet.

INNEHÅLL

Information från Projekt Skånes Flora.....	2
Signalarter.....	2
Inventeringsläger i Lövestad, 4 - 9 juli 1993.....	4
Bokningsläget 1993-04-26.....	4
Igelknoppar i Skåne (Skånes Flora 15).....	5
<i>Aster novi-belgii</i> coll., höstaster etc. (Skånes Flora 16).....	12
Finlostan - den vackert randige.....	13
<i>Rosa agrestis</i> Savi, åkerros, ny för Sverige.....	14
Fynd av några ovanliga växter i och vid Hammarsjön 1992.....	18
Några fynd av tillfälligt inkomna eller förvildade arter i Kristianstadstrakten 1992.....	20
Floraväktarverksamheten i Skåne, årsrapport 1992.....	24

INFORMATION FRÅN PROJEKT SKÅNES FLORA

Signalarter

En av de viktigaste punkterna i Projekt Skånes Floras målsättning är att naturvårdsaspekten ska ges särskild prioritet, både vad gäller växtplatser och enskilda arter, så att den insamlade informationen kommer till användning i floravårdsarbetet och som underlag i naturvårdsplaneringen. Inventeringsmetodiken har därför utformats så att du som inventerar ska göra en utförligare artlista när du hittar en ur naturvårdssynpunkt värdefull lokal, samt att markera att listan gäller ett naturvårdsobjekt.

Under senare år har begreppet signalart myntats för att beteckna vissa utvalda arter, vars förekomst kan vara viktiga kriterier för att skilja ut naturvårdsintressanta objekt. Skogsvårdsstyrelsen har arbetat fram listor över signalarter för sk nyckelbiotoper, där nyckelbiotoper kan definieras som miljöer för hotade arter, och för sumpskogar, som idag blir en alltmer hotad skogsmiljö. Vidare har naturvårdsverket sammanställt listor över arter som indikerar hävdad och ögödslad mark.

Följande artförteckning är en sammanställning av dessa signalarter. När du finner någon av dessa arter kan du ta fyndet som ett kriterium på att du kanske hittat ett naturvårdsobjekt och därför bör göra en mera utförlig artlista över lokalen. Det är även arter som du bör anteckna varje gång du finner dem på en ny lokal (även om du redan antecknat den från din ruta). Vissa av arterna är ganska vanliga i stora delar av Skåne och behöver självfallet inte upprepas om de växer på biotoper som exempelvis vägkanter och ruderatmarker.

Diphasiastrum complanatum, plattlumner
Lycopodium clavatum, mattlumner
Equisetum hyemale, skavfräken
Equisetum variegatum, smalfräken
Botrychium lunaria, låsbräken
Ophioglossum vulgatum, ormtunga
Osmunda regalis, safsa
Thelypteris palustris, kärrbräken
Matteuccia struthiopteris, strutbräken
Dryopteris cristata, granbräken
Dryopteris dilatata, lundbräken
Dryopteris expansa, nordbräken
Blechnum spicant, kambräken
Montia fontana ssp. *fontana*, källört
Dianthus deltoides, backnejlika
Myosoton aquaticum, sprödarv
Stellaria holostea, buskstjärnblomma
Stellaria nemorum, lundarv
Actaea spicata, trolldruva
Anemone ranunculoides, gulsippa
Pulsatilla pratensis, fältsippa
Pulsatilla vulgaris, backsippa
Ranunculus bulbosus, knölsmörlomma
Ranunculus polyanthemos, backsmörlomma
Thalictrum aquilegifolium, aklejruta

Thalictrum flavum, ängsruta
Thalictrum simplex ssp. *simplex*, backruta
Trollius europaeus, smörbollar
Cardamine amara, bäckbräsma
Cardamine flexuosa, skogsbräsma
Cardamine impatiens, lundbräsma
Dentaria bulbifera, tandrot
Lunaria rediviva, månviol
Chrysoplenium alternifolium, gullpudra
Saxifraga granulata, mandelblomma
Parnassia palustris, slätterblomma
Filipendula vulgaris, brudbröd
Fragaria viridis, backsmultron
Potentilla neumanniana, småfingerört
Lathyrus linifolius, gökärt
Lathyrus niger, vippärt
Lathyrus vernus, värärt
Trifolium medium, skogsklöver
Trifolium montanum, backklöver
Geranium sanguineum, blodnäva
Linum catharticum, vildlin
Mercurialis perennis, skogsbingel
Polygala amarella, rosettjungfrulin
Polygala vulgaris, jungfrulin
Impatiens noli-tangere, springkom

- Daphne mezereum*, tibast
Viola canina ssp. *canina*, ängsviol
Viola hirta, buskviol
Viola mirabilis, underviol
Viola rupestris, sandviol
Viola uliginosa, sumpviol
Helianthemum nummularium, solvända
Circaea alpina, dvärghäxört
Circaea x intermedia, mellanhäxört
Circaea lutetiana, stor häxört
Hedera helix var. *helix*, murgröna
Berula erecta, bäckmärke
Oenanthe aquatica, vattenstäkra
Pimpinella saxifraga ssp. *saxifraga*, bockrot
Sanicula europaea, särlåka
Sium latifolium, vattenmärke
Chimaphila umbellata, ryl
Moneses uniflora, ögonpyrola
Monotropa hypophaea, kal tallört
Pyrola chlorantha, grönpyrola
Pyrola media, klockpyrola
Primula farinosa, majviva
Primula veris, gullviva
Gentiana pneumonanthe, klockgentiana
Gentianella uliginosa, sumpgentiana
Galium odoratum, myska
Galium saxatile, stenmåra
Myosotis laxa ssp. *caespitosa*, sumpförgätmigej
Ajuga pyramidalis, blåsuga
Lycopus europaeus, strandklo
Mentha sp., *Mentha*-arter
Scutellaria galericulata, frossört
Solanum dulcamara, besksöta
Euphrasia sp., ögontrost-arter
Lithraea squamaria, vätteros
Melampyrum cristatum, korskovall
Melampyrum nemorosum, Natt och dag
Pedicularis palustris, kärnspira
Pedicularis sylvatica, granspira
Rhinanthus minor, ängsskallra
Rhinanthus serotinus, höskallra/höstskallra
Veronica anagallis-aquatica, vattenveronika
Veronica montana, skogsveronika
Veronica spicata, axveronika
Pinguicula vulgaris, tätört
Utricularia sp., bläddre-arter
Plantago media, rödkämpar
Adoxa moschatellina, desmeknopp
Valeriana dioica, småvänderot
Valeriana sambucifolia, flädervänderot
Succisa pratensis, ängsvädd
Campanula latifolia, hässleklocka
Campanula persicifolia, stor blåklocka
Campanula trachelium, nässelklocka
Antennaria dioica, kattfot
Arnica montana, slättergubbe
Centaurea jacea, rödklint
Cirsium acaule, jordtistel
Cirsium helenioides, borsttistel
Crepis paludosa, kärrfibbla
Crepis praemorsa, klasefibbla
Eupatorium cannabinum, hampflockel
Hieracium lactucella, revfibbla
Hypochaeris maculata, slätterfibbla
Inula salicina, krissla
Leontodon hispidus, sommarfibbla
Leucanthemum vulgare, prästkrage
Petasites albus, vitskråp
Scorzonera humilis, svinrot
Serratula tinctoria, ängsskära
Taraxacum sect. *Erythrosperma*, sandmaskrosor
Paris quadrifolia, ormbär
Polygonatum multiflorum, storräms
Polygonatum verticillatum, kransräms
Allium ursinum, ramslök
Iris pseudacorus, svärdsliilja
Orchidaceae, orkideer
Calla palustris, missne
Triglochin palustris, kärnsälting
Juncus squarrosus, borsttåg
Luzula multiflora, ängsfryle
Carex acutiformis, brunstarr
Carex appropinquata, tagelstarr
Carex capillaris, hårstarr
Carex caryophylla, vårstarr
Carex cespitosa, tuvstarr
Carex diandra, trindstarr
Carex dioica, nålstarr
Carex flava, knagglestarr
Carex hostiana, ängsstarr
Carex ovalis var. *ovalis*, harstarr
Carex paniculata, vippstarr
Carex pseudocyperus, slokstarr
Carex pulicaris, loppstarr
Carex remota, skärmstarr
Carex riparia, jättestarr
Carex sylvatica, skogsstarr
Eleocharis quinqueflora, tagelsäv
Eriophorum latifolium, gräsull
Schoenus ferrugineus, axag
Schoenus nigricans, knappag
Aira praecox, vältåtel
Anthoxanthum odoratum, vårbrodd
Briza media, darrgräs
Bromus benekenii, strävlost
Danthonia decumbens, knägräs
Festuca altissima, skogssvingel
Hordeylimus europaeus, skogskorn
Leersia oryzoides, vildris
Milium effusum, hässlebrodd
Nardus stricta, stagg
Phleum phleoides, flentimotej
Poa remota, storgrö

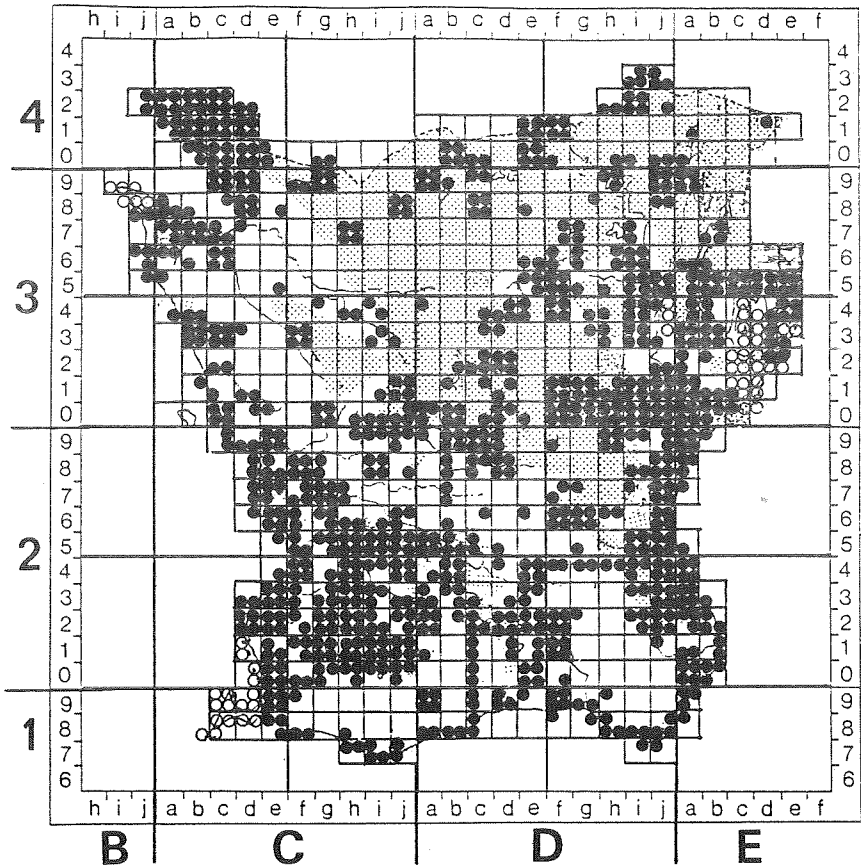
Inventeringsläger i Lövestad, 4 - 9 juli 1993

I Medlemsbladet 1992 aviserades att sommarens inventeringsläger kommer att förläggas till Lövestad där vi inventerar på den sydvästra sluttningen av Linderödsåsen. Då det finns platser kvar har du fortfarande möjlighet att anmäla dig! Även om du inte har kan delta hela veckan är du välkommen under de dagar eller tider du har möjlighet.

Under inventeringslägret bor vi i moderna 2-bäddsrum på Nilsgården, ett nyöppnat vandrarhem i Lövestad. Kostnaden för login (110 kr/natt) kommer att reduceras då vi fått bidrag till lägret från Svenska Botaniska Föreningen.

Anmälan till sommarens inventeringsläger gör du till Kjell-Arne Olsson, Lövens väg 38, 291 94 Kristianstad, tel 044-22 60 24.

Bokningslägret 1993-04-26

Igelknoppar i Skåne

Thomas Karlsson och Kjell-Arne Olsson

Under inventeringen av floran i Småland märkte man att igelknopparna ofta blev förbisedda eller felbestämda. Thomas Karlsson skrev därför en uppsats om "Igelknoppar i Småland" som var införd i Föreningen Smålands Floras medlemsblad *Parnassia* 1992:1. Då denna uppsats utan tvekan kan vara av stort värde för alla som nu inventerar i Skåne, publiceras den även här i vårt medlemsblad. Kjell-Arne Olsson har omarbetat uppsatsen till skånska förhållanden.

Från Skåne är följande igelknoppar kända:

1 Dvärgigelknopp	<i>Sparganium natans</i> (<i>S. minimum</i>)
2 Igelknopp	<i>Sparganium emersum</i> (<i>S. simplex</i>)
3 Plattbladig igelknopp	<i>Sparganium angustifolium</i>
4 Flotagräs	<i>Sparganium gramineum</i> (<i>S. friesii</i>)
5 Gyttrad igelknopp	<i>Sparganium glomeratum</i>
6 Stor igelknopp	<i>Sparganium erectum</i> ssp. <i>microcarpum</i>
7 Sotigelknopp	<i>Sparganium erectum</i> ssp. <i>erectum</i>
8 Glansigelknopp	<i>Sparganium erectum</i> ssp. <i>neglectum</i>
9 Klotigelknopp	<i>Sparganium erectum</i> ssp. <i>oocarpum</i>

Orsaker till svårigheter

Det första skälet till att igelknopparna verkar svåra är att två arter, nämligen *igelknopp* och *plattbladig igelknopp*, kan växa både nedsänkta i vattnet i sjöar och åar, och upprätta på stränder eller sumpig miljö. Växer de nedsänkta flyter bladen på vattenytan och blir långa och ovanligt smala. De ser därför ganska annorlunda ut än den upprätta formen av samma art.

Av de övriga arterna växer *flotagräs* alltid nedsänkt och har flytblad. *Dvärgigelknopp* växer oftast flytande, men ibland på uttorkande ställen och bladen ligger då i regel på dyn. *Gyttrad igelknopp* och de fyra sista växer aldrig nedsänkta eller liggande.

Sätt aldrig namn på igelknoppar som bara har blad! Det kräver mycket stor träning, om det överhuvud taget är möjligt.

Det andra skälet till svårigheterna är att tre av arterna, nämligen *igelknopp*, *plattbladig igelknopp* och *flotagräs*, gärna bildar hybrider, som dessutom blir länge kvar på sina lokaler. Om man tycker att ett exemplar, som är väl utvecklat med blommor och frukter, inte stämmer med någon av arterna, kan det alltså bero på att det är en hybrid.

Hybrider mellan övriga igelknoppar är däremot osäkra och i varje fall inte kända från vårt område.

Stor igelknopp, *sotigelknopp*, *glansigelknopp* och *klotigelknopp* står mycket nära varandra och utgör underarter av samma art. De går bara att skilja när det finns mogen frukt, dvs sent på hösten. Det verkar som om *stor igelknopp* dominerar medan de tre andra underarterna är relativt ovanliga i Skåne.

De viktiga karaktärerna

Det är alltså lämpligt att bortse från eventuella artskillnader i bladens kantighet och bredd och koncentrera sig på de mycket klara skillnader, som finns mellan arterna i blomställningens utseende och blommorna.

Grenig blomställning eller enkel blomställning? Hos igelknopparna talar man om en gren, om det sitter två eller fler blomhuvuden på skaftet (fig 1). Om det bara är ett ensamt blomhuvud i spetsen så är det ett skaft (fig 2). Grenar resp skaft finns bara nertill i blomställningen. Uptill är alla huvuden oskaftade. Ofta är även de nedersta oskaftade.

Det är inte viktigt om blomhuvudena är skaftade eller oskaftade, det varierar inom arterna. Greniga blomställningar finns däremot bara hos två arter, nämligen *stor igelknopp* (inkl dess släktingar) och *flotagräs*. *Stor igelknopp* har alltid greniga blomställningar, men *flotagräs* har ofta enkla.

Blomhuvuden i bladvecken eller ovanför dessa? Grenar, skaft och blomhuvuden kommer från vecket av stödblåd. De nedre stödblåden är långa, gröna och bladlika, men uppåt blir de raskt mindre, hinnlika eller försvinner nästan. Hos *dvärgigelknopp*, *flotagräs* och *stor igelknopp* och dess släktingar är det just så enkelt (fig 4).

Hos *igelknopp* och *plattbladig igelknopp* har de nedre blomhuvudena "följt med" en bit upp på huvudskotten, så att de sitter ovanför sitt stöblad (fig 5). Tittar man efter kan man se en liten fära, som visar att huvudets skaft har vuxit samman med blomställningsaxeln.

Hos *gyttrad igelknopp* är detta alldeles extremt - de nedre blomhuvudena har ibland förskjutits uppåt ända förbi nästa stöblad, så att huvudena blir gyttrade (fig 6; det nedersta huvudet kan dock sitta nedanför de andra).

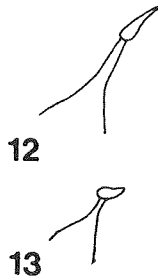
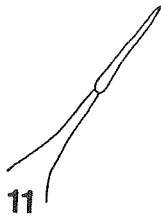
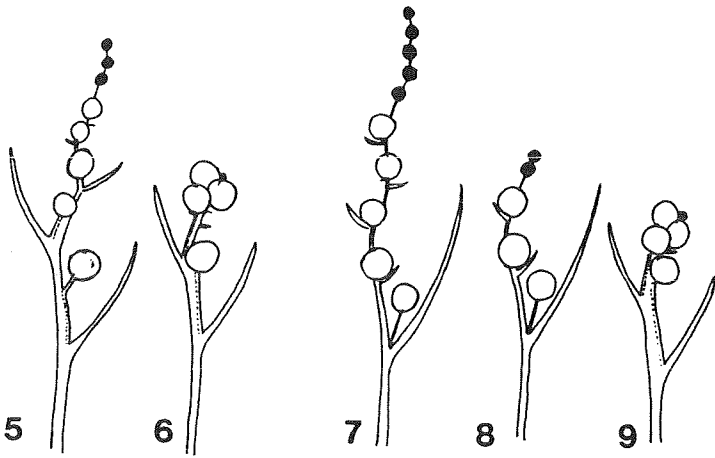
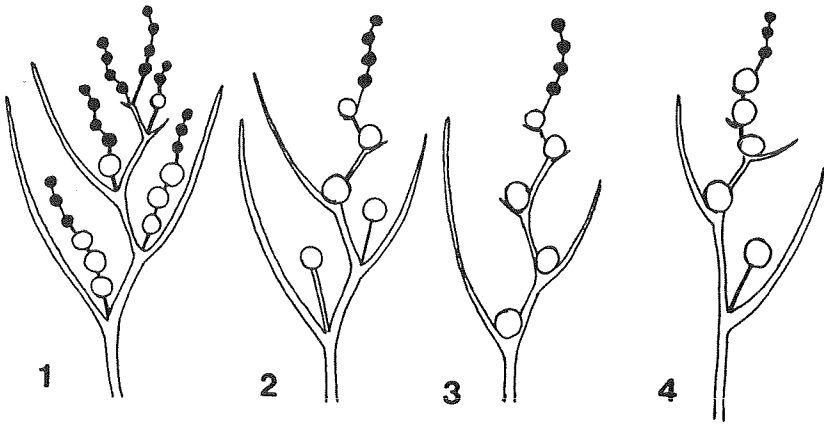
Hur lång är blomställningens handel? De nedre huvudena i blomställningen eller på grenarna, när det finns sådana, är honliga. I blom har de vita märken och sedan bildas de karakteristiska "taggiga" fruktbollarna. De övre huvudena är hanliga. I blom har de gulaktiga ståndarknappar, men i frukt brukar alla rester av hanhuvudena ha fallit bort. Man ser dock tydliga ärr i blomställningsaxeln där de suttit.

Hos *igelknopp*, *flotagräs* och *stor igelknopp* och dess släktingar är handelen lång, minst 3 cm, när blomställningen har utvecklats (fig 7). Hos *dvärgigelknopp* och *plattbladig igelknopp* är handelen kort, 1–2 cm till slut, men ändå är det nedersta hanhuvudet väl skilt från det översta honhuvudet (fig 8). Hos *gyttrad igelknopp* är hanhuvudena i regel indragna i gytringen av honhuvuden (fig 9).

Frukten (fig 10). Hos de flesta arterna har frukten en insnörning vid eller nedanför mitten; undantag är *dvärgigelknopp*, *flotagräs*, *sotigelknopp*, *glansigelknopp* och *klotigelknopp*. Sprötet är den översta, mer eller mindre avsatta delen av frukten. Det kan vara mer eller mindre långt.

Märket sitter i spetsen av sprötet (fig 10). I blom är det vitaktigt och lite luddigt av pollenfångande papiller. Det sitter kvar länge på den mogna frukten och är då brunaktigt, men avviker fortfarande tydligt från sprötet.

Hos *igelknopp* är märket ca 2 mm långt och helt rakt fäst på sprötet (fig 11). Hos *plattbladig igelknopp* är den ca 1 mm långt och ofta en aning snedställt (fig 12). Hos *flotagräs* är det bara ca ½ mm, kupigt och starkt snedställt (fig 13).

Nyckel till Skånes igelknoppar

Med utgångspunkt i dessa karaktärer gör vi en nyckel som fungerar bra på normalt material. En varning för att unga blomställningar inte har fått sina rätta proportioner är dock på sin plats.

- 1 Blomställning grenig.....2
- Blomställning enkel (nedre huvuden ibland skaftade).....6
- 2 Flytande; blad 1,5--3 mm breda.....4 Flotagräs
- Upprätt; blad 1--3 cm breda.....3
- 3 Frukternas ovansida till slut brunsvart, matt, plattad (fig 14);
blomhuvudenas yta därför ganska jämt välvd (bortsett från de
pigglika spröten).....7 Sotigelknopp
- Frukternas ovansida ljusbrun, glänsande, högvälvd (fig 15--17);
blomhuvudenas yta därför mycket ojämn.....4
- 4 Fruktar klotformiga, högst 1½ gång så höga som breda
(frånsett sprötet), 4--7 mm långa; fruktsättning oftast dålig.....9 Klotigelknopp
- Fruktar avlånga, mer än 1½ gång så höga som breda
(frånsett sprötet), 2--4,5 mm breda; fruktsättning oftast god.....5
- 5 Frukt hopsnörd nedanför mitten; kalkblad i
toppen skedformigt utvidgade.....6 Stor igelknopp
- Frukt ej hopsnörd nedanför mitten; kalkblad
bara svagt utvidgade i toppen.....8 Glansigelknopp
- 6 Handelen av blomställningen åtminstone 3 cm lång.....7
- Handelen av blomställningen högst 2 cm lång.....8
- 7 Honhuvudena eller deras skaft utgår direkt
från bladvecken; märken ca 0,5 mm långa.....4 Flotagräs
- Honhuvudena eller deras skaft utgår ovanför
bladvecken; märken ca 2 mm långa.....2 Igelknopp
- 8 Honhuvudena eller deras skaft utgår direkt
från bladvecken; frukt ej insnörd.....1 Dvärgigelknopp
- Honhuvudena eller deras skaft utgår ovanför
bladvecken; frukt insnörd vid eller nedanför mitten.....9
- 9 Handelen av blomställningen 1--2 cm lång;
fruktens spröt 2--3 mm, nästan lika långt som
resten av frukten.....3 Plattbladig igelknopp
- Hanhuvud(en) m el m skaftade, indragna i de
tätt gytrade översta honhuvudena; spröt 1--1,5 mm,
mycket kortare än resten av frukten.....5 Gytrad igelknopp

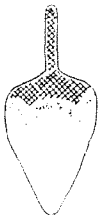

fig 14
Sotigelknopp

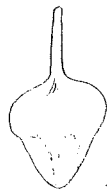

fig 15
Klotigelknopp

fig 16
Stor igelknopp

fig 17
Glansigelknopp

1 Dvärgigelknopp *Sparganium natans*

Småväxt, nerliggande eller flytande. **Blad** platta ända från basen. **Blomställning** ogrenad. **Honhuvuden** 2–3, utgår direkt ur bladvecken, det nedersta ibland skaftat. **Märke** 0,5–1 mm långt. **Frukt** ej insnörd på mitten, 3–5 mm lång exklusive det 0,5–2 mm långa sprötet. **Hanhuvuden** 1–2, på 0,5–1 cm lång axel.

Dvärgigelknopp växer särskilt i småvatten som skogskärr, mosselaggar, diken och dammar i betesmark, men även i strandflyn vid igenväxande sänkta sjöar. Den är ovanlig i våra kust- och slättbygder men i övrigt spridd och tämligen allmän.

2 Igelknopp *Sparganium emersum*

Upprätt eller flytande. **Blad** starkt kölade nertill, nästan plana upptill, 4–8 mm breda hos flytbladsformer, 6–12 mm breda hos uppräta. **Blomställning** ogrenad. **Honhuvuden** 1–6, utgår ovanför bladvecken (det nedersta ibland direkt ur bladvecket), ofta skaftade. **Märke** ca 2 mm långt, helt upprätt på sprötet. **Frukt** insnörd på mitten, 4–5 mm lång exklusive det 3–4 mm långa sprötet. **Hanhuvuden** 4–8, på 3–10 cm lång axel.

Igelknopp förekommer på dyig eller gytjig botten i sjöar (ofta som flytbladsform) gärna vid bäckutlopp, åar, avsnörda meanderslingor, bäckar, diken och dammar, men bara undantagsvis i skogskärr och laggar. *Igelknopp* tillhör de arter som inte registrerades i den förra skåneinventeringen (som förmodat allmän). Dock verkar det som om den inte är så vanlig som man tidigare antagit. Hitintills uppgår antalet rapporter om *igelknopp* inte till mer än en fjärdedel av antalet fynd av *S. erectum*. Dessutom är det lätt att sammanblanda den med både *plattbladig igelknopp* och *gyttrad igelknopp*.

Hybrider bildas med *plattbladig igelknopp* och *flotagräs*. - Av hybriden med *plattbladig igelknopp* finns i Skåne endast ett äldre fynd från Bläsinke hage i Ö. Ljungby (Neuman 1911). I Småland har den dock blivit funnen i 14 rutor och man har förmodat att den finns i många fler. Hybriden är fertil. Som hybrider har klassats exemplar som är intermediära i handelens längd, stiftlängd och bladbredd. I regel är alla tre måtten intermediära samtidigt. - Beträffande hybriden med *flotagräs*, se under denna art!

Dvärgigelknopp, frukt

Igelknopp, frukt

Plattbladig igelknopp, frukt

3 Plattbladig igelknopp *Sparganium angustifolium*

Upprätt eller flytande. **Blad** något kölade nertill, plana upptill, 2–5 mm breda. **Blomställning** ogrenad. **Honhuvuden** 1–4, utgår ovanför bladvecken, mycket ofta skaftade. **Märke** ca 1 mm, något snedställt. **Frukt** insörd på mitten, 3–4 mm lång exklusive det något kortare sprötet. **Hanhuvuden** 1–5, på 1–2 cm lång axel.

Plattbladig igelknopp förekommer i samma biotoper som *igelknopp* och växer liksom den ofta som flytbladsform i sjöar. I Skåne betecknas den som tämligen sällsynt i våra urbergsbygder, men det är mycket möjligt att den är förbisedd.

Hybrider bildas med *igelknopp* och *flotagräs* (se under dessa).

4 Flotagräs *Sparganium gramineum*

Alltid flytande. **Blad** trinda eller trubbigt trekantiga nertill, upptill plana, bara 1,5–3 mm breda (blomställningens stöblad bredare!). **Blomställning** ogrenad eller på frodiga exemplar grenad. **Honhuvuden** 3–5, utgår direkt från bladvecken, ibland skaftade. **Märke** 0,5–0,7 mm, skålförmigt, snedställt. **Frukt** utan insnörning, ca 3 mm lång exklusive det ca 2 mm långa, som torrt klolikt böjda sprötet. **Hanhuvuden** 3–8, på starkt förlängd axel.

Flotagräs växer nästan enbart i klarvattensjöar, gärna på 1–2 m djup. De flytande bladen kan bilda täta mattor, som från stranden kan te sig som "lugnatten". I den förra skåneinventeringen noterades den från ganska många lokaler i norra Skåne, men det kan inte uteslutas att den även blivit sammanblandad med *plattbladig igelknopp* och *igelknopp* som båda ofta växer flytande. Dessutom finns hybrider. I Småland är *flotagräs* nu en sällsynthet, och man tror att den gått tillbaka mycket på grund av försurning, näringsberikning och sjönsänkning. *Flotagräs* är troligen en god indikator på oförstörd vattenmiljö.

Hybrider bildas med *igelknopp* och *plattbladig igelknopp*. Dessa hybrider har tidigare noterats från några sjöar i norra Skåne. Fruktsättningen är ofta ojämn. Båda avviker från *flotagräs* genom att ha rakt fruktspröt och längre märke. Från *igelknopp* och *plattbladig igelknopp* skiljs de på att honhuvudena inte sitter ovanför bladvecken. De två hybriderna är mycket svåra att skilja sinsemellan; den med *igelknopp* har något bredare blad, längre hanblomställning och längre märken än den med *plattbladig igelknopp*.

5 Gytträd igelknopp *Sparganium glomeratum*

Alltid upprätt men ofta lågväxt. **Blad** starkt kölade, 4–10 mm breda. **Blomställning** ogrenad. **Honhuvuden** 3–5, utgår långt ovanför bladvecken, starkt gyttrade men det nedersta ofta en bit ifrån de övriga. **Märke** 0,5–1 mm, snedställt. **Frukt** insörd nära mitten, 3–4 mm lång exklusive det 1–1,5 mm långa sprötet. **Hanhuvuden** 1–2, på ytterst kort axel eller helt insänkta i gyttringen av honhuvud.

Gyttrad igelknopp förekommer särskilt i diken och rätade bäckar, framför allt på torvmark. Någon gång kan den också påträffas på gyngflyn, i dammar eller små skogskärr, men däremot knappast i eller vid sjöar och åar. Hos oss är den tämligen allmän i norra Skånes urbergsbygder. Dessutom är den kanske förbisedd beroende på förväxling med *igelknopp*. Det kommer inte fram i flororna att det nedersta honhuvudet ofta sitter nedanför gyttringen.

6 *Stor igelknopp* *Sparganium erectum* ssp. *microcarpum*

Upprätt, kraftig. Blad nertill trekantiga, upptill kölad, 10–30 mm breda. Blomställning grenad; grenar från bladvecken. Honhuvuden 1–4 på var gren. Märke 2–4 mm. Frukt insnörd nära mitten, upptill välvd och glänsande, 5–8 mm lång (exklusive det 1–2 mm långa sprötet) och 2–4 mm bred. Hanhuvuden 5–20 på var gren, på förlängd axel.

Stor igelknopp växer i diken, dammar och åar, särskilt i näringsrikt vatten. Den är mycket konkurrenskraftig och kan bilda stora vassar. Troligen har den ökat med tilltagande gödsling. *Stor igelknopp* är den vanligaste igelknoppen i Skåne, men kanske något sparsammare i våra urbergsbygder.

7 *Sotigelknopp* *Sparganium erectum* ssp. *erectum*

Som *stor igelknopp* men frukt ej insnörd nära mitten, med tydligt avsatt, nästan plan, mycket mörk överyta, 5–8 mm lång (exklusive sprötet) och nästan lika bred som lång.

Utbredningen i Skåne är oklar, men *sotigelknopp* tycks mest förekomma i våra slättbygder. Här har den troligen ganska många förekomster.

8 *Glansigelknopp* *Sparganium erectum* ssp. *neglectum*

Som *stor igelknopp* men frukt ej insnörd nära mitten, 6–10 mm lång (exklusive sprötet) och 3–4 mm bred.

Glansigelknopp är den söderut i Europa dominerande rasen av arten *S. erectum*. I Sverige är den mycket sällsynt med bl.a. några fynd i södra och västra Skåne.

9. *Klotigelknopp* *Sparganium erectum* ssp. *oocarpum*

Som *stor igelknopp* men frukt mer eller mindre klotrund, 6–10 mm lång (exklusive det tvärt avsatta sprötet) och 4–7 mm bred. Oftast utvecklas endast få frukter i varje huvud. Möjligen är *klotigelknoppen* en hybrid mellan *sotigelknopp* och *glansigelknopp*.

Utbredningen i Skåne är oklar, men *klotigelknopp* har hitintills påträffats på några lokaler i våra slättbygder.

***Aster novi-belgii* coll., höstaster etc.**

Kjell-Arne Olsson

Aster novi-belgii coll., höstaster etc. är välkända trädgårdsväxter som härstammar från Nordamerika. I Skåne är det förmodligen i första hand *Aster novi-belgii*, höstaster och *Aster x salignus*, videaster, man påträffar som förvildade på kulturmark men även på mera naturliga ståndorter som sumpskogar och sjöstränder. *A. x salignus* är troligen en hybrid mellan *A. novi-belgii* och *A. lanceolatus*. I trädgårdslitteraturen finns upptaget en mängd sorter som än föres till höstaster än till taxa med hybridursprung. Gränsen mellan höstaster och videaster är därigenom oklar och mellanformer troligen vanliga även i förvildade populationer.

I Nordamerika omfattar artgruppen *A. novi-belgii* omkring 50 närstående och svårskilda arter, som dessutom hybridiserar med varandra. Förutom höstaster och videaster finns ytterligare ett antal arter och hybrider i odling. Några av dessa (i första hand *A. versicolor*, *A. lanceolatus* och *A. tradescanti*) betecknas som relativt vanliga trädgårdsflyktingar på andra håll i Europa. Kanske kan någon av dem påträffas som förvildad även hos oss. Dessa sistnämnda arter skiljer sig från höstaster och videaster genom att de yttre holkfjällen är tilltryckta och högst hälften så långa som de inre (fig. 1). Holnkarna är dessutom oftast mindre (4-7 mm höga) än hos höstaster och videaster (6-8 mm höga). Holkfjällen hos höstaster och videaster är m.el.m. utstående och minst hälften så långa som de inre.

Ytterligare en nordamerikansk art, *Aster novae-angliae*, luktaster, påträffas då och då som trädgårdsflykting. Till skillnad från *A. novi-belgii* coll. är luktastern styvhårig i hela sin längd och upptill glandelhårig.

	<i>A. novi-belgii</i> , höstaster	<i>A. x salignus</i> , luktaster
Övre stängelblad	vid basen rel. breda, halvt stängelomfattande, ofta med m.el.m. tydliga bladöron	avsmalnande mot basen, sittande el. otydligt stjälkomfattande
Yttre holkfjäll	0,7-1 mm breda, oftast tydligt kortare än de inre holkfjällen	0,5-0,7 mm breda, oftast nästan lika långa som de inre holkfjällen
Inre holkfjäll	bredest mot spetsen, fig. 2	jämnt tillspetsade, fig. 3
Strålblommor	lila, sällan rosa el. vita	oftast vita vid början av blomningen, senare blå el. lila

Fig 1
A. lanceolatus och *A. versicolor*

Fig 2
A. novi-belgii

Fig 3
A. x salignus

Finlostan - den vackert randige

Göran Holmström

Den som älskar släktet *Bromus* behöver aldrig ha tråkigt. Släktet är fullt av arter som är praktiskt taget omöjliga att finna och ibland näst intill hopplösa att artbestämma. Men hittar man inte den art man söker kanske man hittar en annan...

I början av juni 1992 letade jag efter ängslostan på en äng söder om Veberöd. Ängslostan var samlad där 1965, belägget finns i Botaniska Museet i Lund och är korrekt bestämt. Jag strosade runt i den lägre delen av ängen som vetter mot en sankmark. Här borde förutsättningarna vara goda. Men jag letade förgäves. Innan jag lämnade ängen tog jag en liten sväng i dess övre torrare del och då, helt utan förvarning, gick jag rakt på fem stycken plantor av finlostan, *Bromus lepidus*.

Enligt litteraturen kan finlostan i Skåne förekomma i vallar, renar och gräsmattor, vanligen bara tillfälligt. Den hör inte hemma hos oss, men antas kunna komma med som förorening i rajgräsfrö från England.

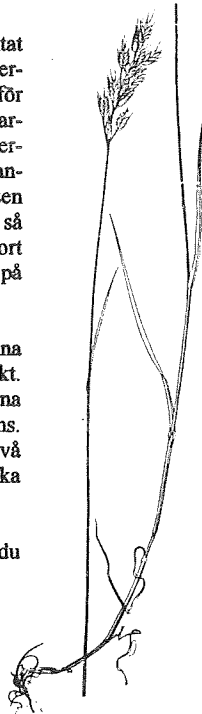
Ängen, där jag fann finlostad, betas. Men om man frågar på gården intill får man veta att ängen kallas "vallen". Den bör alltså ha slagits förr och kanske har man då sått in engelskt rajgräs. Det är åtminstone en tänkbar förklaring till finlostan. Det betyder i så fall att finlostan kan ha funnits där under ganska många år.

Finlostan var inte alls så svår att känna igen som jag hade väntat mig. Småaxen lyser vackert grön- och vitrandiga. De gröna ränderna och de vita är ungefär lika breda. När man plockat en vippa för att förvissa sig om arttillhörigheten ska man först mäta ytteragnarnas längd. 4,5 till 6,5 mm ska de vara. Hos luddlostan är ytteragnarna 6,5 till 11 mm. Sedan tittar man på ytteragnarnas hinnkant. De är mycket breda hos finlostan. En tredjedel ner från spetsen bildar de en skarp vinkel. Ingen luddlosta som jag sett har haft så bred och så stiltigt vinklad hinnkant. Eftersom ytteragnen är kort och hinnkanten bred kommer de gröna och vita snedränderna på småaxet att se ungefär lika breda ut. Mycket vackert!

Nästa steg är att titta på klyvningen av ytteragnens topp. Denna skåra är så djup hos finlostan att den når ner till borstets fästpunkt. Borsten på finlostan är förhållandevis korta. Småaxet har gärna ganska parallella sidor, det är inte så äggformigt som luddlostans. Längden på småaxet är oftast ungefär en centimeter (även om två småax på mitt ena herbarieex är hela 18 mm). Vippan är ganska kort och klen. På de flesta vippgrenarna sitter bara ett småax.

När man kommit så här långt är finlostan artbestämd. Nu får du gärna höra av dig till mig och berätta om fyndet!

Göran Holmström
Runslingan 22 D
224 77 Lund
tel. 046-133794

Bromus lepidus

Åkerros, Rosa agrestis, ny för Sverige

Kjell-Arne Olsson

Torsten Nilsson, Österslöv, inventerar rutan 3E3a Balsby NV där bl.a. Balsviks fd kalkbrott ca 1 km S om Österslövs samhälle ingår. Den 9 juli 1991 samlade Torsten ett belägg av en ros han funnit i den brant av kalkbrottet som uppkommit genom senare års schaktningsarbeten. När Torsten lämnade in det årets inventeringsrapporter och skörd av belägg, bestämde vi preliminärt rosen till *Rosa elliptica*, tyskros. Belägget sändes vidare till Thorsten Elfström vid Botaniska Museet i Göteborg som hjälper Projekt Skånes Flora med kontrollbestämningar av släktet *Rosa*. Våren 1992 fick jag ett brev från Elfström där han skrev att han trodde att rosen från Balsvik var *Rosa agrestis* Savi, i så fall ny för Sverige. Torsten och jag besökte lokalen omgående och kunde till vår besvikelse endast konstatera att rosenbusken han tagit sitt belägg från var försvunnen, överschaktad av jord och sten i den pågående igenfyllnaden av det gamla kalkbrottet.

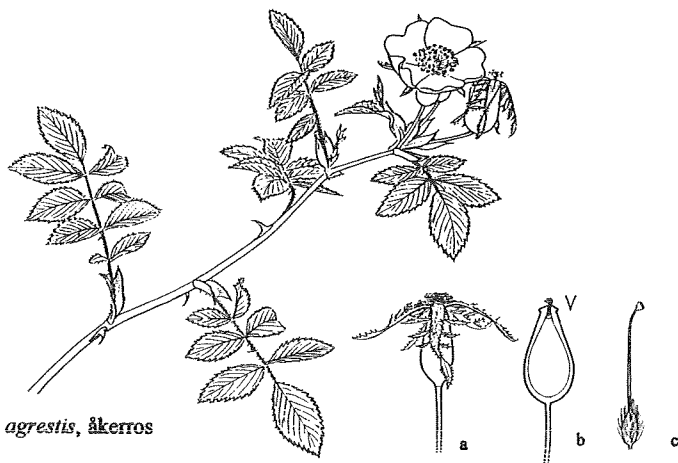
Under ett besök i Skåne ville Erik Ljungstrand, Göteborg, se lokalen och tillsammans åkte vi till Balsvik den 24 september 1992. Nära den plats där Torsten gjort sitt primärfynd, men nere på kalkbrottsbotten, hittade vi en ny buske som vi trodde kunde vara samma art. Insamlat material från denna buske sändes sedermera till dr Heinz Henker, Neukloster, Tyskland, som bearbetar släktet *Rosa* för den nya upplagan av Hegi-floran. Dr Henker bekräftade bestämningen av rosen till *R. agrestis*.

R. agrestis heter *Hvid Æble-Rose* på danska och i Hulténs Atlas över växternas utbredning i Norden heter den, troligen direktöversatt från danska, *vit äppelros*. Blomfärgen är oftast vit, men kan ibland vara ljust rosa. På primärbelägget från den nu försvunna busken var blommorna rosa, vilken även kan vara fallet på det exemplar som återstår. Namnet *vit äppelros* är därför missledande då blomfärgen inte är någon bra karaktär för *R. agrestis*. I stället föreslås att *R. agrestis* på svenska ska heta *åkerros*. Detta namn överensstämmer väl med det latinska namnet (*agrestis* - växer på åkern), det tyska *Acker-Rose* och det engelska *Field-Briar*.

Beskrivning och systematik

Rosa agrestis är en upp till 2 meter hög buske med bågböjda grenar. Taggar böjda, de flesta av samma storlek och form. Småblad spetsiga, med kilformigt avsmalnande bas; de inre oftast tydligt mindre än de yttre; ljust gröna. Bladundersidor med jämt fördelade, täta glandler; blad tydligt äppeloftande vid gnuggning. Blommor vanligen vita, ibland ljust rosa. Blomskåft intill 2 cm långa, oftast utan glandler. Foderblad flikiga, glandelkantade, efter blomningen tillbakaböjda, tidigt avfallande. Diskring 3–4,5 mm bred, oftast konisk. Stiffkanal mycket smal, ca 0,5 mm. Stiftsamlings förlängd, gles, bukettlik. Stift kala eller någon gång sparsamt håriga. Nypon 1–1,5 cm långa, ägg-urnformade, klart röda-scharlakansröda, oftast kala.

I Skåne kan man i första hand förväxla *R. agrestis* med den traktvis vanliga *R. rubiginosa*, äppelros, som även den har tät glandulös blad som luktar äpplen. *R. rubiginosa* skiljer sig dock genom att den i regel har både raka och böjda taggar, småblad som är avrundade vid basen, mörkt rosa blommor, glandelborstiga blomskåft, efter blomningen framåtriktade foderblad, oftast flat diskring, bredare (1–1,2 mm) stiffkanal, tätare stiftsamlings och håriga stift.

Rosa agrestis, åkerros

a. Nypon efter blomningen, b. Moget nypon, c. Småfrukt med stift

De avrundade småbladen och glandelhåriga blomskaften skiljer även äppelros från ytterligare två arter ur *R. rubiginosa*-gruppen som *R. agrestis* är än närmare släkt med, nämligen *R. elliptica*, tyskros, och *R. inodora*, västkustros (ibland uppfattade som underarter: *R. elliptica* ssp *elliptica* resp. *R. elliptica* ssp *inodora*). Som vild når *R. elliptica* upp till norra Tyskland. Den är uppgiven från några åkerrenar i Skåne, där den förmodligen är planterad. *R. inodora* har en vidare utbredning mot norr. Den når kusten i norra Tyskland, är ovanlig men spridd i Danmark och växer sällsynt vid kusten i norra Halland och Bohuslän. De väsentliga skillnaderna mellan *R. agrestis* och dessa två arter framgår av följande tabell hämtad ur ett opublicerat manuskript av dr Heinz Henker (*Rosa inodora* - *übersehen, verwechselt, ignoriert?*).

	<i>R. elliptica</i>	<i>R. inodora</i>	<i>R. agrestis</i>
Foderblad	länge kvarsittande på det mogna nyponet	oftast avfallande när nyponet mognat	avfallande före el. när nyponet mognat
Foderbladens ställning vid början av nyponets mognad	framåtriktade	av växlande riktning (vågrätt utstående till svagt framåt- eller tillbakaböjda)	tillbakaböjd
Stiftsamling ^{1/}	hattsvampstyp	hattsvampstyp	bukett-typ
Stift	många, korta, filthåriga	många, korta, filt-håriga till strävåriga	få, förlängda, kala el. sparsamt sträv-håriga
Stiftkanalens bredd ^{2/}	bred, över 1 mm (upp till 2 mm)	varierande kring 1 mm (oftast ngt under 1 mm)	mkt smal, under 1 mm (oftast 0,5–0,8 mm)

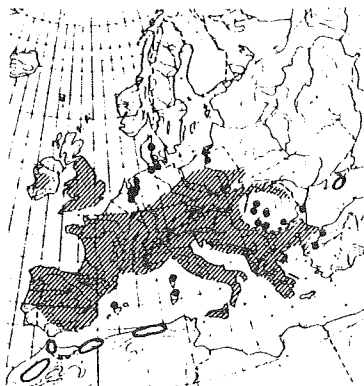
^{1/} Hattsvampstyp - stift i en tät halvklotformig samling; bukett-typ - stift i en lucker V-formad samling.

^{2/} Stiftkanalens bredd mätes på det smalaste stället på ett klivet nypon.

Utbredning

R. agrestis är en submediterrän låglandsart som har en sammanhängande utbredning med nordgräns i England, Belgien, centrala Tyskland och Polen. Från Schleswig-Holstein är den rapporterad från omkring 10 lokaler, varav 2 vid kusten öster om Kiel (N om Oldenburg) troligen är de enda som är aktuella idag (A. Pedersen och H. Heinzer i brev).

R. agrestis har blivit funnen en gång tidigare i Norden. C. H. Ostenfeld samlade 1904 en ros vid Tjele Langsø på Jylland (NO om Viborg) som han bestämde till *R. elliptica* var. *inodora* (dvs *R. inodora*). Rosen växte i buskmark på en torr backsluttning mellan sjöns östsida och byn Lindum. 1934 bestämde P. Herring om belägget till *R. agrestis*. Växten har därefter ihärdigt eftersökts men aldrig blivit återfunnen.

Rosa agrestis, åkerros,
utbredning enl. Hultén 1986

Växtplats

Brytningen av kalk vid Balsvik startade i början av 1890-talet och pågick fram till mitten av 1960-talet. 1968 köpte Kristianstads kommun fastigheten av AB Balsviks kalkbruk, men sålde den några år senare till en lantbrukare i trakten. Under senare tid har det gamla kalkbrottet använts som tipp, främst för schaktmassor från de omgivande jordbruksmarkerna. Åkerrosen som Torsten upptäckte 1991 växte i den brant som uppkommit på detta sätt. Busken måste rimligen ha vuxit upp från en rotstock som blivit ditförd med schaktmassor. Fortfarande växer här flera mindre rosenbuskar, bl. a. *R. rubiginosa* och *R. dumalis*, nyponros, som bör ha kommit in genom tippverksamheten. Markägaren har berättat att bl. a. stengårdsgårdar från en betesmark några km norr om Österslöv blev tippade här för några år sedan.

Det exemplar av åkerros som finns kvar i kalkbrottet har däremot vuxit på denna plats under lång tid. Busken är drygt 2 m hög (med 8 levande stammar) och har en huvudstam som är så pass grov (17 cm omkrets) att man kan förmoda att den är åtskilliga decennier gammal. Marken där rosen växer har troligen inte varit påverkad av den tidigare kalkbrytningen sedan de första decennierna av 1900-talet. En stor alm som växte intill åkerrosen föllades för någon månad sedan. Av antalet årsringar kan man se att detta träd var minst 60 och troligen ca 70 år gammalt när det föllades.

Förhållandet att den kvarvarande busken måste ha vuxit vid Balsvik under lång tid, medan den mindre busken som Torsten fann 1991 ursprungligen måste ha vuxit på någon annan plats, gör det inte osannolikt att det skulle gå att finna fler lokaler för åkerros i trakten. På kontinenten uppges den växa i lövskogskanter och i buskmark på torr och näringsrik, oftast kalkrik mark. Kalkrika, varma och skyddade lägen bör därför vara lämpliga platser att söka arten på i Skåne. Ingenstans i tillgänglig litteratur har det framkommit att arten skulle ha odlats i Norden (utanför botaniska trädgårdar), varken för sin egen skull eller som grundstam för förädlade rosor. Härdigheten hos oss är troligen begränsad, vilket säkert gjort den ointressant i detta sammanhang.

Vegetation

Vid Balsvik växer den återstående *R. agrestis*-busken på den gamla kalbrottsbotten i torr, kulturpåverkad gräsmark invid ett lövskogsbryn ca 100 m från Råbelövssjön. Vegetationen utgöres av en blandning av arter som är typiska för igenväxande bryn i trakten och arter som är kraftigt kulturgynnade. I dess närmaste omgivning har följande arter noterats:

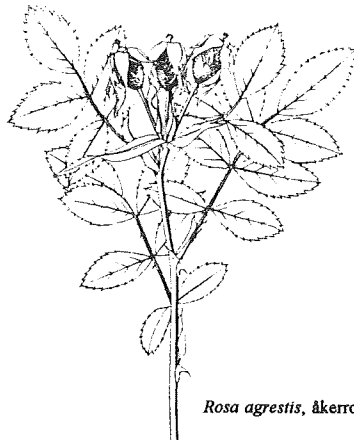
Salix caprea, *Betula pendula*, *Corylus avellana*, *Ulmus glabra*, *Urtica dioica* var. *dioica*, *Rumex crispus*, *Armoracia rusticana*, *Rosa dumalis*, *Rubus caesius*, *Laburnum* sp., *Lathyrus pratensis*, *Lathyrus sylvestris*, *Melilotus alba*, *Vicia cracca*, *Anthriscus sylvestris*, *Heracleum mantegazzianum*, *Pastinaca sativa*, *Fraxinus excelsior*, *Galium album*, *Lithospermum officinale*, *Symphytum* sp., *Lamium album*, *Origanum vulgare*, *Stachys sylvatica*, *Scrophularia nodosa*, *Valeriana officinalis*, *Campanula trachelium*, *Achillea millefolium*, *Arctium tomentosum*, *Cichorium intybus*, *Cirsium arvense*, *Arrhenatherum elatius*, *Dactylis glomerata* ssp. *glomerata*, *Elymus repens* ssp. *repens*, *Festuca rubra* ssp. *rubra* och *Poa pratensis* ssp. *pratensis* (sälg, vårtbjörk, hassel, alm, brännässla, krusskräppa, pepparrot, nyponros, blåhallon, gullregns-art, gulvial, backvial, vit sötväppling, kråkvicker, hundkåx, jätteloka, palsternacka, ask, stormåra, stenfrö, vallörts-art, vitplister, kungsmynta, stinksyska, flenört, läkevänderot, nässelklocka, röllika, ullkardborre, cikoria, åkertistel, knytlhavre, hundäxing, kvickrot, rödsvingel och ängsgröc).

Hot och skydd

Det kvarvarande exemplaret av åkerros växer mycket utsatt. Tippbranten är nu endast 12-15 meter öster om rosen. Markägaren är informerad om fyndet och har visat intresse för bevara åkerrosen. Alltsedan fyndet blev känt har han sett till att det inte tippats mer schaktmassor mot växtplatsen. För att skydda denna kommer en barriär av större stenar att läggas invid branten så nedrullande stenar o. dyl. inte kan skada busken. Åkerrosen kommer även att markeras så att den inte av misstag skadas vid arbete och röjningar i området.

Litteratur

- Herring, P. 1934: *Danske Roser*, Köpenhamn
- Hultén, E. 1971: *Atlas över växternas utbredning i Norden*, Stockholm
- Hultén, E. & Fries, M. 1986: *Atlas of North European Vascular Plants*
- Nilsson, Ö. 1967: Drawings of Scandinavian plants, 1-8. *Rosa* L., *Bot. Notiser* 120
- Pedersen, A. 1965: Rosaceernas udbredelse i Danmark I, T.B.U. nr. 32, *Bot. Tids.* 61
- Pedersen, A. & Gross, P. 1974: *Danske Roser*, *Natur og Museum* 16. årgang nr. 2

Rosa agrestis, åkerros

Fynd av några ovanliga växter i och vid Hammarsjön 1992

Åke Svensson

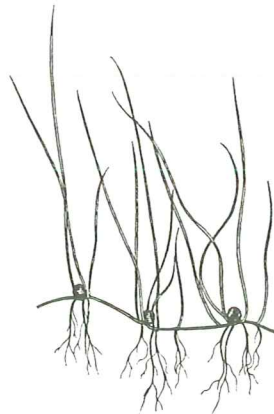
Det har skett stora förändringar av sjöarna utmed Helgeåns nedre lopp sedan 1775 då Helgeå bröt sig ett nytt lopp ut i havet. Stora våtmarksarealer har torrlagts genom invallningar och utfyllnader och en ökad igenväxning av sjöarna har skett. Framför allt Araslövssjön och Hammarsjön är kända för sin fågelfauna, men områdena har även stora botaniska kvaliteter.

Då Linné besökte Kristianstad andra gången under sin skånska resa 1749 gjordes en utflykt till Isterånaset. På de låglänta strandängarna upptäcktes ymniga förekomster av *Pilularia globulifera* (klotgräs), en art han tidigare ej sett i Sverige. I sin reseberättelse noterade Linné (1):

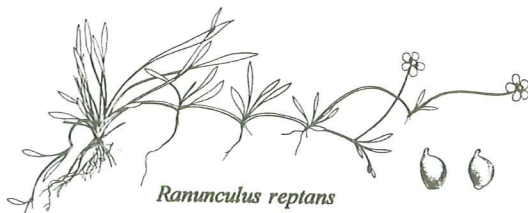
"Är en av de raraste örter, som förnöjt vår tids snällaste botanister. Sedan denna örten blivit mig fördom vist av den namnkunniga botanisten herr professor Bernhard Jussieu vid Fontainebleau 1738, har jag densamma med all flit i Sverige eftersökt, men förgäves, intill dess jag nu kom till Isterånaset, där jag stannade i förundran, då jag såg, att nästan allt det låga gräset, som växte där som vattnet stått över vintern inom förnämnde blåstarr, var helt och hållet av denna rara örten, som gjorde dyen helt grön och växte hundrafalt ömrigare än i Frankriket".

Från 1800-talet finns flera uppgifter om att klotgräs fanns kvar på Isterånaset, men under nuvarande sekel föreligger så vitt mig är bekant inga säkra fynd trots att lämpliga biotoper fortfarande finns kvar. Sålunda skrev Lange (2) redan 1927 att han misslyckades finna *Pilularia* trots noggranna efterforskningar under flera år.

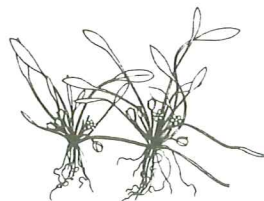
På Botaniska Museet i Lund finns 2 belägg tagna på 1900-talet från områden utmed Helgeåns nedre lopp, nämligen från "Horna" 1919 och "Hammarsjön" 1932. Dessutom föreligger uppgift om fynd från Yngsjön 6 km sydväst Åhus kyrka 1919. Under tecknad har under flera år förgäves letat klotgräs framför allt på Isterånaset. Desto trevligare var det att vid sydvästra sidan av Hammarsjön, tillsammans med Sven Birkedal, upptäcka en mycket riklig förekomst på den långgrundna ut till vattnet betade stranden 1,2 km ostnordost Svaneholm i Norra Åsum sn. På en nära 200 m lång sträcka vid stranden växte ymnigt med *Pilularia*. Bland följeväxterna märktes andra ovanliga arter som *Ranunculus reptans* (strandranunkel), *Limosella aquatica* (ävjebrodd), *Eleocharis acicularis* (nålsäv) samt *Baldellia ranunculoides* (flocksvalting). Ävjebrodd och flocksvalting sågs i några tiotal ex medan de övriga två arterna förekom i hundratals exemplar.

Pilularia globulifera

Ranunculus reptans

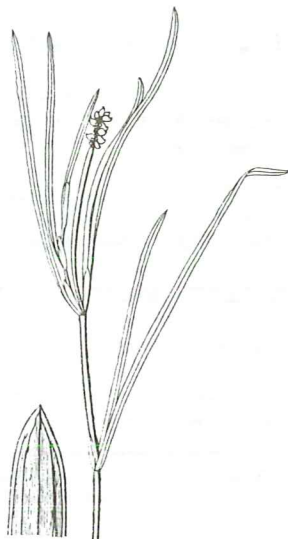
Limosella aquatica

Endast några hundra meter från denna lokal, cirka 850 meter nordost Svaneholm, upptäcktes på grunt vatten nära stranden vid Potamogetonfiske 6 natearter: *Potamogeton berchtoldii* (gropnate), *P. compressus* (bandnate), *P. gramineus* (gräsnate), *P. natans* (gäddnate), *P. perfoliatus* (ålnate) samt *P. rutilus* (styvsnate). Observera att 1992 års fynd av styvsnate gjordes mer än en kilometer från platsen för 1991 års upptäckt (se Medlemsbladet 1991:2).

Med dessa rader vill jag fästa uppmärksamheten på några arter, vilka lätt undgår uppmärksamhet om man inte medvetet eftersöker dem. Inom Kristianstads Vattenrike utmed Helgeåns nedre lopp från Torsebro i norr till Yngsjö i söder har hävden förbättrats påtagligt inom många områden under senare år. Möjligheten att finna konkurrenssvaga strandarter torde därmed ha ökat betydligt, eftersom nötkreatur numera flerstädes betar strandängarna ut till vattnet. I åtminstone Hammarsjön går det dessutom säkert att finna fler lokaler för styvsnate, vilken för närvarande i denna sjö har sin enda kända förekomst i Skåne. Dessutom väntar fortfarande *Potamogeton trichoides* (knölnate) på återupptäckt.....

Referenser

1. Carl Linnæus skånska resa år 1749. Redigerad av Carl-Otto von Sydow. Wahlström & Widstrand, Stockholm 1975, sid 418-419.
2. Lange, T. 1927: Några anteckningar rörande Kristianstads-traktens flora. *Svensk Bot. Tidskr.* sid 32-44.

Potamogeton compressus

Några fynd av tillfälligt inkomna eller förvildade arter i Kristianstadstrakten 1992

Åke Svensson och Torgny Roosvall

Erigeron karvinskianus, murbinka

En cirka tre dm hög planta upptäcktes i början av september på en trottoar vid en husvägg 800 m sydsydost Heliga Trefaldighetskyrkan i Kristianstad, RUBIN 3D 2j 19 22. Belägg i LD.

Efter kontakt med parkförvaltningen i Kristianstad fick vi klart för oss att växten odlas och planteras ut i rabatter och blomsterlådor. Några sådana odlingar fanns för året inte i närheten av fyndplatsen. Vilket svenskt namn växten bör ha kan diskuteras. Dess engelska namn Wall Daisy (1) förefaller välfunnet och vi föreslår därför att arten i Sverige ska kallas murbinka.

Murbinkan, som tidigare gått under namnet *Erigeron mucronatus*, kommer ursprungligen från Mexiko. Den odlas som prydnadsväxt och är exempelvis i Frankrike och England förvildad och naturaliserad till torra platser som klippor, trottoarer och murar (1, 2).

Murbinkan är flerårig och liknar sommarbinkan (*Erigeron annuus*), men har nedliggande eller uppstigande stjälkar och oftast 3-delade nedre blad. Korgarna, som är 12-15 mm, sitter i en gles, kleselik samling och har vita, svagt purpurfärgade eller skåra kantblommor. Blomningstiden infaller i juli till september.

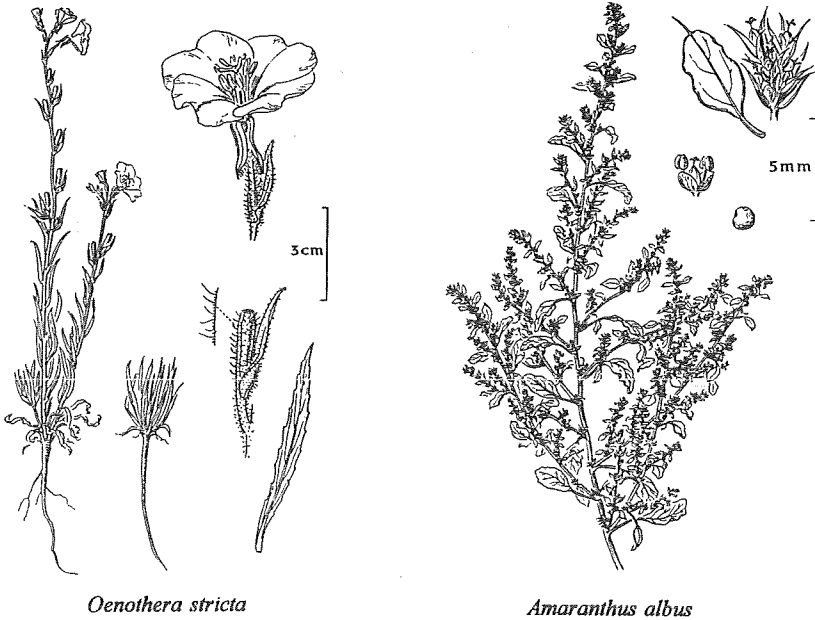
Erigeron karvinskianus

Amaranthus albus, vit amarant

Ett exemplar vid parkförvaltningens lokaler vid gamla gasverket i Kristianstad, RUBIN 3D 2j 14 28. Belägg i LD.

Under sommaren upptäckte en parkarbetare i en rabatt vid parkförvaltningens kontor en växt, som skilde sig från de vanliga ogräsen. I stället för att rensa bort plantan lät man den stå i fred, varvid det utvecklades en yvig, drygt meterhög vit amarant. Denna växt, sedd i Sverige första gången 1896 (3), har av Lange (4) noterats från Kristianstadstrakten 1908 och 1924 utan närmare angivande av lokal. Växtplatsen är emellertid belägen mycket nära det tidigare på ruderatväxter rika södra stationsområdet. Vit amarant är en ovanlig adventivväxt i Skåne, och har enligt Altas över Skånes Flora (5) hittats sammanlagt ca 10 gånger i landskapet.

Vit amarant kommer ursprungligen från södra Nordamerika. Till skillnad från svinamarant och grön amarant (*A. retroflexus* och *A. hybridus*), som är de amarantarter som oftast påträffas hos oss, är vit amarant yvigt grenig med glesa blomgyttringar enbart samlade i bladvecken. Bladen är små, 1–2 cm långa, och omvänt äggrunda-spadlika. Antalet hylleblad och ståndare är normalt 3 (mot 5 hos *A. retroflexus* och *A. hybridus*). (1, 2, 5, 6).

Oenothera stricta

Amaranthus albus

Oenothera stricta, dofnattljus

I gräsmatta vid rabatt i trädgård 300 meter nordväst Emmaro, Färlövs sn, 3D 3i 22 36. Belägg i LD.

Detta nattljus, vars ursprung finns i Sydamerika, är lokalt naturaliserad i Storbritannien, Frankrike och Tyskland (1). Dess engelska namn är Fragrant Evening-primrose, vilket på svenska skulle motsvaras av dofnattljus.

Vi känner inte till något tidigare svenskt fynd av arten. Däremot finns i Botaniska Museet i Köpenhamn tre belagda fynd, samtliga från 1980-talet. Alla dessa tre fynd är tagna i Köpenhamn varav två som ogräs i Botaniska trädgården. De danska beläggen, vilka vi studerat, är bestämda av den tyske nattljusexperten Dietrich Werner, som i ett utförligt arbete behandlat de sydamerikanska nattljusen, däribland *Oenothera stricta* (7).

Och så något om vårt fynd. Växten upptäcktes i gräsmattan hos en av oss (T.R.). P.g.a. den torra och varma sommaren behövde gräsmattan inte klippas under flera veckor, vilket annars skulle ha spolerat detta fynd. Hur växten hamnat i trädgården är oklart. Ettåriga växter har inte planterats eller sått i den intilliggande rabatten de två närmast föregående åren. Ej heller har det i närheten planterats perenner eller lagts ut fågelfrö.

Doftnattljuset blommade första gången den 21/7. Plantan var då 35 cm hög. Den ljusgula blomman, som var ca 7 cm i diameter, slog ut kl 19.30 på kvällen och var helt visnen följande morgon. Bladrosetten var förtorkad, på stjälken fanns 12 smala blad vilka var bredast ovan mitten. Det längsta bladet var vid detta tillfälle 12,5 cm långt och 5,5 mm brett på det bredaste stället. Enligt vår bedömning tillhör detta exemplar underarten *altissima*, vilken har sin hemvist i de norra gränstrakterna mellan Argentina och Chile.

Ajuga genevensis, kritsuga

Vid inventering på Näsby fält i Kristinstad upptäcktes i en väglänt, RUBIN 3D 2j 45 14, ett bestånd spritt på en nära 10 kvadratmeter stor yta. Eftersom denna nyanlagda väg går igenom ett tidigare område med koloniträdgårdar är det troligt att växten härstammar från tidigare odling i närheten.

Enligt Projekt Linné (8) blev kritsugan funnen första gången i Sverige vid Limhamn 1817 där den sågs senast 1949. I Limhamn har växtens uppträdande bedömts vara spontant liksom på ytterligare 6 skilda lokaler mellan Limhamn och Trelleborg. På samtliga dessa platser är kritsugan utgången sedan länge. Däremot föreligger sällsynta fynd av tillfälliga eller förvildade förekomster på andra platser i Sverige.

Kritsugan är flerårig och liknar revsugan (*Ajuga reptans*), men saknar utlöpare och har allsidigt hårig, 10–40 cm hög, stjälk. Ståndarna, som har håriga strängar, är längre än kronröret. De övre stödbladen är kortare än blommorna och ofta blå eller violetta. Blommorna är 12–20 mm långa och klarblå, ibland rosa eller vita (1, 2, 5).

Picris echioides, oxtungsfibbla

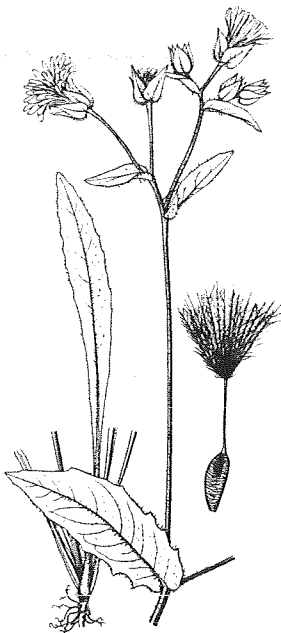
Tre exemplar i grönsaksodling 150 meter väst Emmaro, Färlöv sn, RUBIN 3E 3i 21 37. Belägg i LD.

Oxtungsfibblan upptäcktes i slutet av augusti då den var i början av sin blomning. Den växte i en persiljeodling tillsammans med andra ovanliga växter som *Panicum miliaceum* (hirs), *Setaria italica* (kolvhirs) och *Solanum physalifolium* (bägarmattskatta).

Oxtungsfibblan, som tidigare bl.a. gått under namnet *Helminthotheca echioides*, är ett- eller tvåårig och kommer ursprungligen från medelhavsområdet. Den har 20–25 mm breda, kortskaftade, gula korgar som sitter i kvastliknande ställningar. Holken har 2-5 strävåriga, stora och karakteristiskt hjärtformade ytterholkfjäll. I Skåne har oxtungsfibblan påträffats ca 10 gånger som tillfällig på ruderatplatser och i grönsaksland. (1, 2, 5, 6)

Referenser

1. Blamey, M. & Grey-Wilson, Ch. 1989: *The Illustrated Flora of Britain and Northern Europe*, Hodder & Stoughton.
2. Polunin, O. & Polunin, L. 1989, *Vilda växter*, ICA-förlaget.
3. Hylander, N. 1970: *Prima loca plantarum vascularium Sueciae. Supplement till Svensk Botanisk Tidskrift band 64*. Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB.
4. Lange T. 1927: Några anteckningar rörande Kristianstadstraktens flora. *Svensk Bot. Tidskrift* 32-44.
5. Weimarck, H. & Weimarck, G. 1985: *Atlas över Skånes Flora*.
6. Mossberg, B., Stenberg, L. & Ericsson, S. 1992: *Den Nordiska Floran*, Wahlström & Widstrand.
7. Werner, D. 1977: The South American Species of *Oenothera* sect *Oenothera* (*Raimannia*, *Renneria*; *Onagraceae*). *Ann. Missouri Bot. Gard.* 64: 536-547.
8. Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1976: Projekt Linné rapporter. *Svensk Bot. Tidskr.* 167-168.

Picris echioides

FLORAVÄKTARVERKSAMHETEN I SKÅNE

ÅRSRAPPORT 1992

ÅRSRAPPORT 1992 sammanfattar den gångna 5-årsperiodens flora-väktarverksamhet i Skåne och redovisar resultaten av 1992 års undersökningar.

FLORAVÄKTARVERKSAMHETEN i Skåne har 1992 pågått i 5 år. Verksamheten startade 1988 i begränsad skala och omfattade 20 växtarter. Intresset för verksamheten har ökat snabbt. Många har engagerat sig i floravården och vi kan nu för första gången presentera en relativt fyllig rapport som omfattar samtliga våra hotade kärllväxter i Skåne, cirka 90 arter. Detta är möjligt tack vare en välvillig medverkan från i första hand ett 50-tal botanister i landskapet. Dessutom inkommer från alla inventerare av SKÅNES FLORA regelbundet nya uppgifter om gjorda fynd av hotade arter i det skånska landskapet.

Verksamheten startade 1988, då Lunds Botaniska Förening beslöt åta sig ett kontinuerligt bevaknings- och rapporteringsansvar för hotade svenska kärllväxter i Skåne. Databanken för hotade arter vid Lantbruksuniversitetet i Uppsala samlar in materialet och sammanställer resultaten från hela landet på uppdrag av Statens Naturvårdsverk. 1990 presenterades "Hotade växter i Sverige". Projektet stöds ekonomiskt av Världsnaturfonden WWF.

Lunds Botaniska Förening och jag som projektledare för floraväktarverksamheten vill tacka alla dem som på olika sätt medverkat till att genomföra 1992 års kartläggning av hotade svenska kärllväxter i Skåne. Under 1993 gäller det dels att följa upp de redan kartlagda arternas utveckling, dels att intensifiera arbetet med skötselåtgärder, dels att informera markägare om arternas förekomst och skötselkrav, dels att utvidga projektet till att omfatta även sådana arter som är hotade i Skåne. För att klara dessa arbetsuppgifter behövs all hjälp i fortsättningen. Bara uppföljningen av de hotade växtarterna är ett omfattande arbete. Vill Du hjälpa till att värna våra hotade växtarter eller vill Du utvidga Din verksamhet inom projektet - kontakta

Göran Mattiasson
Torkel Höges gränd 15
224 75 LUND

tel. 046 - 12 99 35

Hotade växtarter i Skåne

Statens Naturvårdsverk fastställde den 5 september 1988 en förteckning över i Sverige hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter av kärlväxter. De arter som förts till hotkategorierna 0 (försvunna arter), 1 (akut hotade arter) och 2 (sårbara arter) definieras enligt naturvårdsverket som hotade arter. Arterna presenteras i "Hotade växter i Sverige 1990". Insamlingen av uppgifter i detta projekt har liksom floravårdsåtgärder i första hand inriktats på akut hotade arter och deras växtplatser. Ettåriga arter, som uppträder som åkerogräs och vars växtplatser kan variera från år till år och dessutom är svårinventerade, har kommit i andra hand.

Försvunna (0), akut hotade (1) och sårbara (2) arter i Sverige.

Hotkategori	0	1	2	Totalt
I Skåne		35	51	86

Många arter är starkt hotade - får alla överleva? I Skåne finns

HOTADE ARTER	EJ LIVSKRAFTIGA POPULATIONER ?	1 LIVSKRAFTIG POPULATION
86 arter	ca 10 arter	ca 15 arter

Under FLORAVÄKTARNAS 5-åriga verksamhetsperiod 1988 - 1992 har 10 % av de akut utrotningshotade arterna försvunnit från Skåne. 20 % av växtplatserna för de akut utrotningshotade arterna har under samma period förlorat sina skyddsvärda arter. Utan floraväktarverksamhetens insatser hade ännu större värden gått förlorade.

Miljöpolitiken ska enligt riksdagens beslut 1991 ha som övergripande mål att bevara den biologiska mångfalden genom skydd av bl a djur- och växtarter. Utan ideella arbetsinsatser från markägare och enskilda människor, från olika föreningar och organisationer kan detta betydelsefulla artbevarande aldrig komma till stånd. Genom samverkan med olika myndigheter kan skyddet och vården av hotade arter förbättras. Länsstyrelserna kan till exempel teckna s k NOLA-avtal (naturvårdsåttårder i odlingslandskapet), vilket innebär att en markägare kan få ersättning för att hålla betesdjur för att bevara ögödslande och värdefulla naturområden. NOLA-avtal används i artbevarande syfte. Länsstyrelserna kan också bilda naturreservat för att skydda värdefulla naturmiljöer och deras artinnehåll.

Alla uppgifter om hotade arter mottages med största tacksamhet. Om Du, som tar del av denna redovisning, finner att materialet på någon punkt är ofullständigt, mottar Lunds Botaniska Förening med glädje varje kompletterande uppgift.

Totalt fanns 1988 86 hotade växtarter i Skåne, vilka ska kartläggas och skyddas. • anger att ansvariga floraväktare (faddrar) finns för ifrågavarande art, ansvariga rapportörer anges i samband med de kartlagda arternas statusbeskrivning.

Akut hotade arter, hotkategori 1

• naverlön	<i>Acer campestre</i>
• liten vildpersilja	<i>Aethusa cynapium ssp agrestis</i>
• klätt	<i>Agrostemma githago</i>
• kamomillkulla	<i>Anthemis cotula</i>
• selleri	<i>Apium graveolens</i>
• spädnarv	<i>Arenaria leptoclados</i>
• finlost	<i>Bromus lepidus</i>
• ängslost	<i>Bromus racemosus</i>
• råglöst	<i>Bromus secalinus</i>
• svartklint	<i>Centaurea nigra</i>
• stinkmålla	<i>Chenopodium vulvaria</i>
• jättefräken	<i>Equisetum telmateia</i>
• kålsenap	<i>Erucastrum gallicum</i>
• klotullört	<i>Filago vulgaris</i>
• tysk ginst	<i>Genista germanica</i>
• ängskorn	<i>Hordeum secalinum</i>
• spjutporre	<i>Kickxia elatine</i>
• vårval	<i>Lathyrus sphaericus</i>
• flytsvalting	<i>Luronium natans</i>
• ädelmynta	<i>Mentha x gentilis</i>
• sandnörel	<i>Minuartia viscosa</i>
• kattmynta	<i>Nepeta cataria</i>
• tistelsnyltrot	<i>Orobanche reticulata</i>
• skuggbräken	<i>Polystichum braunii</i>
• knölnate	<i>Potamogeton trichoides</i>
• sandpyrola	<i>Pyrola rotundifolia ssp maritima</i>
• bäckfräne	<i>Rorippa microphylla</i>
• blomsterbjörnbär	<i>Rubus polyanthemus</i>
• pyramidbjörnbär	<i>Rubus pyramidalis</i>
• fältnarv	<i>Sagina apetala ssp apetala</i>
• småfrossört	<i>Scutellaria minor</i>
• kärnocka	<i>Senecio congestus</i>
• flikstånds	<i>Senecio erucifolius</i>
• fältnocka	<i>Senecio integrifolius</i>
• ängssilja	<i>Silaum silaus</i>
• läkebetonika	<i>Stachys officinalis</i>

Sårbara arter, hotkategori 2

• rosenlök	<i>Allium carinatum</i>
• renkavle	<i>Alopecurus myosuroides</i>
• taggkörvel	<i>Anthriscus caucalis</i>
• klubbfibbla	<i>Arnoseris minima</i>
• rutlåsbräken	<i>Botrychium matricariifolium</i>

- brinklosta
 - strandbräsma
 - raggarv
 - bantistel
 - ljungsnärja
 - klippnejlika
 - praktnejlika
 - småtörel
 - stor ögontröst
 - skärblad
 - luddvårlök
 - kärnäva
 - brunnäva
 - grusnejlika
 - honungsblomster
 - ängsfibbla
 - skogskorn
 - dvärgjohannesört
 - åkerfibbla
 - dansk iris
 - svartåg
 - huvudtåg
 - knölval
 - vildris
 - strimfibbla
 - cypresslummer

 - skogslysing
 - vit kattost
 - strandsötväppling
 - pipstäkra
 - klintsnyltrot
 - stor bockrot
 - svart bockrot
 - spetsnate
 - smultronfingerört
 - smalbladig lungört
 - jättemöja
 - källfräne
 - ängssalvia
 - kranssalvia
 - flytsäv
 - borstsäv
 - åkersyska
 - sommarklynne
 - ölandskungsljus
 - luddvicker
 - ekorrsvingel
- Bromus commutatus*
 - Cardamine parviflora*
 - Cerastium brachypetalum*
 - Cirsium canum*
 - Cuscuta epithymum*
 - Dianthus armeria*
 - Dianthus superbus*
 - Euphorbia exigua*
 - Euphrasia rostkoviana ssp rostkoviana*
 - Falcaria vulgaris*
 - Gagea arvensis*
 - Geranium palustre*
 - Geranium phaeum*
 - Gypsophila muralis*
 - Herminium monorchis*
 - Hieracium caespitosum*
 - Hordelymus europaeus*
 - Hypericum humifusum*
 - Hypochaeris glabra*
 - Iris spuria*
 - Juncus anceps*
 - Juncus capitatus*
 - Lathyrus tuberosus*
 - Leersia oryzoides*
 - Leontodon taraxacoides*
 - Lycopodium complanatum*
 - ssp chamaecyparissus*
 - Lysimachia nemorum*
 - Malva pusilla*
 - Melilotus dentatus*
 - Oenanthe fistulosa*
 - Orobanche elatior*
 - Pimpinella major*
 - Pimpinella saxifraga ssp nigra*
 - Potamogeton acutifolius*
 - Potentilla sterilis*
 - Pulmonaria angustifolia*
 - Ranunculus fluitans*
 - Rorippa nasturtium-aquaticum*
 - Salvia pratensis*
 - Salvia verticillata*
 - Scirpus fluitans*
 - Scirpus setaceus*
 - Stachys arvensis*
 - Valerianella dentata*
 - Verbascum densiflorum*
 - Vicia villosa*
 - Vulpia bromoides*

Försvunna arter

Hotkategori 0

Löksuga, *Ajuga genevensis*

(Rapportör : Göran Mattiasson)

Löksugan hade sin sista växtplats i landet i Limhamn utanför Malmö. Inplanterat material som härrör från den utdöda populationen i Limhamn finns fortfarande kvar i odling i trädgårdar i Skåne.

Vitnoppa, *Gnaphalium luteo - album*

(Rapportör : Allan Kristersson, Bengt Örneberg)

Vitnoppan försvann som vildväxande art i landet i och med att den dog ut på sin sista växtplats, ett potatisland på Falsterbohalvön. Vitnoppan lever emellertid kvar i trädgårdar 1992 såväl i Malmö som i Faisterbo, där den föryngrar sig spontant.

Jordviva, *Primula vulgaris*

(Rapportör : Alf Porenus)

Jordvivan iaktogs senast 1908 som vildväxande på Kullaberg i Malmöhus län. Arten nyupptäcktes som vildväxande (förvildad ?) utanför Nyhamnsläge i Kullabygden den 13 maj 1983.

Malmöhus län

1983	6	blommande individ	
1987	0		
1988	0		
1989		i blom	
1990	3	blommandeindivid	+ 1 bladrosett
1991	3		+ 3
1992	3		+ 2

Fyndet är rapporterat i Svensk Botanisk Tidskrift 78 (1984) sid 228.

Åtgärder : Något akut hot mot jordvivan föreligger inte. Buskagen hålls dock efter av floraväktaren.

Akut hotade arter

Hotkategori 1

Naverlönn, *Acer campestre*

(Rapportör : Anna Maria Härstedt)

Naverlönnen har i Svedala i Malmöhus län sin enda vildväxande förekomst i landet. Antalet träd, 54 st, har varit detsamma under perioden 1988 - 1992.

Ett 40-tal uppgifter om förekomst av förvildad naverlönn har hittills rapporterats under inventeringen av Skånes flora.

Åtgärder : Länsstyrelsen har fått en begäran från Svedala kommun att förklara naverlönnens växtplats som naturminne. Naverlönnen är inte bara sällsynt, den ingår också i Svedala kommuns vapen.

Markägarna är sedan länge informerade om naverlönnens förekomst på ägorna och är också rädda om träden.

Liten vildpersilja, *Aethusa cynapium ssp agrestis*

(Rapportör : Skånes Flora)

Liten vildpersilja förekommer idag mycket sällsynt. Vildpersiljans underarter hybridiserar uppenbarligen, vilket innebär att många exemplar habituellt liknar liten vildpersilja men har morfologiskt delvis avvikande karaktärer. Liten vildpersilja, som är ettårig, växer framför allt på åkermark i sydvästra Skånes kalktrakter.

Genom inventeringen av Skånes Flora har 6 rapporter om fynd av liten vildpersilja inkommit under perioden 1989 - 1992. Hittills granskade och godkända fynd (3 st) härrör samtliga från Malmöhus län.

Rapporter från inventeringen av Skånes Flora t o m 1992-12-31

Malmöhus län

1. Dalby (veteåker)	Lunds kommun
2. Tunneberga (vägkant)	Höganäs kommun
3. Stora Görslöv (vägkant)	Höganäs kommun

Klätt, *Agrostemma githago*

(Rapportör : Anna-Maria Härstedt, Henrik Johansson, Göran Matti-
asson, Stig Moberg, Maja-Lena Nilsson, Gösta Peper)

Malmöhus län (ej 12 och 13)		1987	1988	1989	1990	1991	1992
LOKAL							
<i>Spontan</i>							
1.	Kåseberga	+	+	+	+	+	1000 ex
2.	Grönby		ny	+	+	+	500 ex
3.	V. Kärrstorp			ny (2 ex)	50 ex	>100 ex	>200 ex
<i>Insådd</i>							
4.	Köpingebro NO	+	+	+	-	-	-
5.	Lund O (1986)			ny	+	+	75 ex
6.	Lund V (1989)				ny	+	50 ex
7.	Kabusa				ny	+	200 ex
8.	Borgeby (1990)					ny	0 ex
9.	Spillepeng					ny	100 ex
10.	Köpingebro N					ny	50 ex
11.	Köpingebro SO					ny	500 ex
12.	Hommentorp (ev spontan, L län)						500 ex
<i>Odlad</i>							
13.	Drakamöllan (NR L län)				+	+	+
14.	Brösarp (NR L län)				+	+	+
15.	Hörjel				+	+	+

(årtalet efter lokalangivelsen visar när arten blivit insådd)

Rapporter om klätt i det skånska landskapet har ökat i takt med att arten spritts genom insådd, främst kring Lund och på sandiga vägkanter öster om Ystad. Förekomsten i Borgeby 1991 uppkom genom insådd hösten 1990 med frön från lokalen Lund V, som i sin tur förmodligen härstammar från förekomster på Öland. Inom naturreservaten Drakamöllan och Brösarp skedde ingen rågodling med insådd 1992.

I Grönby spred lantbrukaren 1989 frön från klätt i intilliggande rågåker för att hjälpa klätten överleva. I V Kärrstorp blommade 2 ex i en brant vägslänt 1989, ett 50-tal exemplar 1990 och 100-tals exemplar 1991 och 1992.

1991 och 1992 har klätten varit avsevärt talrikare på sina växtplatser än tidigare. På de ofta torra växtplatserna blev klätten 1991 meterhög, betydligt kraftigare och frodigare än normalt. Detta var ett resultat av den förhållandevis svala och fuktiga försommaren 1991 som gynnade klätten. Till följd av den torra försommaren 1992 förekom klätten mera sparsamt på sina torraste växtplatser - decimeterhög !

Klätten är normalt mycket kortlivad på sina växtplatser. Frön kan inte lagras i jord utan att gro. Klätten kan inte överleva ett års tråda. Klätten försvinner därför ofta snabbt även från nyligen rapporterade lokaler. Bara i St Köpinge socken öster om Ystad fanns i början av 1960-talet klätt på 9 olika lokaler (varav en vägkantslokal) - omkring 1975 var klätten känd från endast 1 lokal (Kåseberga) i hela Skåne.

I Hommentorp växer klätten till synes spontant spridd inom en cirka 1 ha stor yta - på en nyplanterad åker (tall och björk).

Kamomillkulla, *Anthemis cotula*

Kamomillkullan har en känd växtplats i Skåne, nämligen vid Kungsgården på Ven i Öresund varifrån den är känd i stor mängd sedan åtminstone i början av 1900-talet. Arten är ettårig och konkurrenssvag. Kamomillkullan har under 1900-talets senare hälft blivit allt sällsyntare.

Kamomillkullan finns förutom i Skåne också i Bohuslän.

Selleri, *Apium graveolens*

UTDÖD !

I Falsterbonäsens flora från 1987 beskriver John Kraft växtplatsen för vildselleri på Falsterbohalvön. Arten upptäcktes 1981 av Helge Rickman på en av sandrevlarna nära havet. Arten är tvåårig, vilket innebär att blommande exemplar alltid uppträtt tillsammans med bladrossetter som svarat för påföljande års blomning. Under de senaste åren har botanister som besökt växtplatsen för att få en titt på arten emellertid inte kunnat finna arten (Allan Kristersson).

Den 2 juni 1992 gjorde John Kraft och Göran Mattiasson ett besök på platsen och konstaterade att arten försvunnit från området. Växtplatsen var översandad (effekt av vind- och vattenerosion) och några bladrossetter eller andra spår efter arten stod inte att finna.

Växtplatsen på Falsterbohalvön var artens enda kända lokal i landet.

Spädnarv, *Arenaria leptocladus*

(Rapportör : Allan Kristersson)

Landets enda kända växtplats för spädnarv är belägen på Falsterbohalvön i Malmöhus län, där den växer på stenlagd väg och ruderatmark. Slitaget från trafiken bidrar till att hålla markvägen öppen, så att den inte växer igen. Växtplatsen upptäcktes i samband med inventeringen av Falsterbohalvöns flora (John Kraft 1987). Spädnarven har till följd av torkan och den torra sommaren 1992 endast förekommit sparsamt jämfört med 1991. I juni 1992 fanns ca 50 småvuxna exemplar, medan endast 1 exemplar påträffades i början av september.

Arten, som är konkurrenssvag, finns inplanterad i 3 trädgårdar i Landskrona - trakten, bl a på Säbyholm.

Finlosta, *Bromus lepidus*

(Rapportör : Göran Holmström)

Årets fynd !? Finlostan har 1992 setts i Skåne för första gången på mycket länge. Arten förekommer sparsamt med ett 25-tal strån inom en begränsad yta på en torräng på Romeleåsen i Malmöhus län.

Ängslost, *Bromus racemosus*

(Rapportör : Göran Holmström)

Ängslostan upptäcktes i Bingsmarken 1989. Någon blomning ägde inte rum 1990. Under 1991 påträffades arten ånyo, 50 - 100 strån med vippor kunde noteras. Den hittills rikaste blomningen noterades 1992 då mer än 500 vippor kunde räknas in. Den akut utrotningshotade arten har här sin enda kända förekomst i landet. Göran Holmström har skrivit en artikel om ängslostan i Lunds Botaniska förenings medlemsblad 1991:2 "Ängslostan finns kvar i Skåne - och går att känna igen".

Åtgärder : Markägaren och hans familj är informerad om förekomsten av ängslost på slätterängen och är stolt över denna, men också införstådd med nödvändigheten att skydda arten genom att kontinuerligt sköta ängen och se till att gödselmedel inte tillförs området. Ängen är utarrenderad.

Om markägaren avser sälja sin ängsmark, bör denna förvärvas för naturvårdsändamål. Markägaren är informerad om detta önskemål men är för närvarande inte beredd att sälja marken. Inom floravårdsprojektet har förberedande åtgärder vidtagits för att förvärva ängsmarken.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har i skrivelse den 23 april 1992 till byggnadsnämnden i Skurups kommun begärt att artens växtplats vid Bingsmarken genom kommunens försorg ges erforderligt skydd.

Råglosta, *Bromus secalinus*

(Rapportör : Göran Mattiasson)

Råglosta är idag inte känd som vildväxande på någon plats i Skåne. Senaste rapporten om spontant förekommande råglosta i Skåne härrör från Rögle utanför Lund från mitten av 1980-talet (Nils Dahlbeck). Råglosta har under senare år såtts in tillsammans med klätt. Arten har under 1990 - 1992 rapporterats från följande platser.

1. Drakamöllan (naturreservat)
2. Brösarp (naturreservat)
3. Hörjel (Skånes Naturvårdsförbund)
4. Lund (västra delen)

Någon insådd har inte skett 1992 av klätt och råglosta varken i Drakamöllan eller i Brösarp. Endast enstaka exemplar av råglosta har 1992 noterats i Drakamöllans naturreservat. I Brösarp har arten inte återfunnits 1992.

Svartklint, *Centaurea nigra*

(Rapportör : Karin Segerbäck)

Svartklinten förekommer på 2 lokaler i Skåne. Svartklinten är perenn och bör därför uppträda i ungefär samma individantal från år till år, om inget oförutsett inträffar. Lokal 2 har skadats vid dikesrensning 1992.

Malmöhus län			
	1990	1991	1992
1. Björnstorp	ca 250 ex	ca 250 ex	ca 230 ex
2. O Högestad	ca 200 ex	ca 250 ex	ca 200 ex

Åtgärder : I årsrapporten 1990 angavs att de båda växtplatserna i viss mån var hotade. Hotet i form av exploaterings- och byggnadsplaner är för närvarande undanröjt. Kommunerna är underrättade om förekomsten av svartklint. Förbuskning utgör idag största hotet.

Stinkmålla, *Chenopodium vulvaria*

(Rapportör : Allan Kristersson, Bengt Örneberg)

Malmöhus län

Stinkmållan har rapporterats 1988-92 från följande lokaler

1. Skanör
 - a. Västergatan
 - b. Östergatan - utdöd sedan 1991
2. Falsterbo
3. Malmö

1 stort exemplar av stinkmållan iaktogs 1991 på Östergatan i Skanör. Lokalen har förstörts i samband med ombyggnadsarbeten hösten 1991. Fastighetsägaren har tidigare informerats om artens förekomst - stinkmållan har likväl tagits bort i samband med ogräsrensning. Stinkmållan finns på vardera en lokal i Skanör och Falsterbo. I Malmö återfanns 4 ex 1992.

Jättefräken, *Equisetum telmateia*

(Rapportör : John Kraft)

Åtgärder : Landets enda livskraftiga bestånd av jättefräken med hundratals individ finns på Ven. Länsstyrelsen i Malmöhus län beslutade 1990 avsätta backafallen på Ven som naturreservat. Regeringen har efter överklagande från markägaren fastställt länsstyrelsens beslut under 1991. Skötselplanen tillgodoser artens miljökrav.

Vid Glumslöv finns det enda beståndet av jättefräken på svenska fastlandet. Växtlokalen röjs årligen. 1992 noterades 5 individ. Individantalet har i princip varit oförändrat under perioden 1986 - 1992. John Kraft har under 1991 planterat ut 7 exemplar av jättefräken i Ålabodarna vid Glumslöv. Materialet härstammar från ursprungspopulationen i området. Under 1992 återfanns 4 små lågvuxna exemplar.

Kålsenap, *Erucastrum gallicum*

(Rapportör : Bengt Örneberg)

Kålsenapen har ingått som floraväktarart sedan 1989. Arten uppträder sparsamt och blommar inte alls vissa år. Kålsenap upptäcktes söder om Malmö i Klagshamn på 1960-talet och i Käglinge först 1989.

Malmöhus län		
	Klagshamn	Käglinge
1989	0 ex	Få ex
1990	0 ex	0 ex
1991	8 ex	-
1992	0 ex	-

Klotullört, *Filago vulgaris*

(Rapportör : Alf Porenus)

Klotullörten har under 1992 upptäckts på en ny växtplats i Sverige (Landskrona) av Arne Emanuelsson. Arten förekommer trots detta endast på en lokal i landet, eftersom den 1992 inte visade sig på sina tidigare kända växtplatser i Grönby. En följd av 1992 års torka ?

Malmöhus län					
	1988	1989	1990	1991	1992
Grönby	150 ex	70 ex	65 ex	51 ex	0 ex
Kämpinge	25 ex	5 ex	0 ex	0 ex	0 ex
Landskrona					200 ex

Åtgärder : Klotullörten har fram till 1990 funnits på två platser vid Grönby. 1991 återfanns arten endast på det ena stället, även detta starkt hotat av ett alltmera slutet vegetationstäck. Utan den kraftiga markomrörning som nu sker regelbundet årligen kan inte klotullörten överleva. Markomrörning har också skett i direkt anslutning till den plats, där arten inte uppenbarade sig sommaren 1991. Om markomrörningen inte varit tillräcklig eller om det är torkan som slagit ut klotullörten 1992 är frågor som tills vidare får vara obesvarade. Omfattande markomrörning har genomförts under 1992.

Gräsmattan, som markägaren anlade i Kämpinge trots vetskap om klotullörtens existens, slog snabbt och effektivt ut arten från området.

Tysk ginst, *Genista germanica*

(Rapportör : Göingebygdens Biologiska Förening)

UTDÖD !

Tysk ginst fanns i landet på två platser fram till 1992. "Den ena lokalen ligger i Halland, den andra i Skåne utanför Hässleholm. Växtplatsen utanför Hässleholm inhägnades tidigt för att skydda den sällsynna växten. Ärtväxten är emellertid konkurrenssvag och kräver öppen mark. Följden blev att marken inom inhägnaden började växa igen samtidigt som den tyska ginsten fick lättare att hävda sig utanför staketet. Idag finns ett litet exemplar innanför hägnet samt ett större och ett mindre exemplar utanför hägnet. Summa 3 ex." (Utdrag ur 1990 års rapport). 1991 fanns bara 1 exemplar av tysk ginst kvar - de båda små plantorna hade dött. Skånes naturvårdsförbund som länge haft ansvar för arten och växtplatsen säger sig ha överlåtit detta på länsstyrelsen, när arten fridlystes 1974, och samtidigt bett skogsvårdsstyrelsen sköta området. Länsstyrelsen i Kristianstads län har inte informerats om förbundets beslut enligt egen utsago. En fridlysning innebär att det är förbjudet att plocka eller gräva upp arten, inte att växtplatsen också automatiskt ska skötas av staten.

Åtgärder : Göingebygdens Biologiska Förening har i februari 1992 påtagit sig ansvaret att skydda det sista exemplaret av ginsten, dess växtplats och därför låta bränna området. Området brändes emellertid inte våren 1992 och Föreningen kunde under sommaren bara konstatera att arten försvunnit från området. Den tyska ginsten tillhör synbarligen inte längre den skånska floran - med en fröeserv i marken och bränning våren 1993 finns chansen för arten att återkomma.

Ängskorn, *Hordeum secalinum*

(Rapportör : John Kraft)

Ängskornet växer på strandängar vid Öresundskusten och finns endast på följande platser i landet.

1. Foteviken (3 lokaler)
2. Löddeåns mynning (naturreservat)
3. Saxåns mynning (naturreservat)

Åtgärder : Ängskornet försvann från sin växtplats vid Saxåns mynning 1989, d v s samma år som Statens Naturvårdsverk förvärvade markområdet. I mars 1992 planterades 40 nya plantor av ängskorn (samma proviniens som tidigare) inom naturreservatet av John Kraft och under sommaren 1992 kunde glädjande nog konstateras att ungefär hälften av plantorna gått i blom. I september gjordes ytterligare en plantering och insådd av ängskorn i reservatets södra del.

Vid Löddeåns mynning har ett mindre bestånd upptäckts 1992 i närheten av det tidigare (1989) nyupptäckta större beståndet. Planerna 1992 på att anlägga en vattendamm vid Foteviken och därmed utplåna landets förnämsta växtplats för ängskorn gick om intet, när länsstyrelsen och Vellinge kommun ingrep.

Spjutsporre, *Kickxia elatine*

(Rapportör : Ragnar Ericson)

Spjutsporren har sedan 1950-talet gått starkt tillbaka i Skåne och 1992 blommade totalt endast 10 individ på två platser i landskapet. Arten är ett-årig, konkurrenssvag och blommar inte varje år. Som åkerogräs är spjutsporren svårinventerad. Idag är arten endast känd från en trädgård i Lomma och från försöksodlingar utanför Lund.

Spjutsporren har under 1980-talet rapporterats från tre närbelägna områden i Klagshamn utanför Malmö men har under 1992 inte kunnat återfinnas. Inom det ena fältet uppföres ny bebyggelse, medan de andra ligger i träda. Spjutsporren fanns i försöksodlingar 1989 utanför Alnarp, men har 1992 inte kunnat återfinnas där.

Vårvial, *Lathyrus sphaericus*

(Rapportör : Alf Porenien)

Vårvialen är känd från två platser i landet varav en i Skåne. På Kullaberg i Malmöhus län, där arten upptäcktes 1869, förekommer den på två platser. Båda platserna är belägna inom Kullabergs naturreservat.

Malmöhus län				
Kullaberg	1989	1990	1991	1992
Klipplokalen	33	93	74	75 ex
Golfbanelokalen	-	15	0	11 ex

Åtgärder : För naturreservatet Kullaberg gäller en av länsstyrelsen fastställd skötselplan, som närmare reglerar hur området naturvärden ska tillvaratas. Vårvialen behandlas dock inte i detta sammanhang.

Från floravårdssynpunkt föreligger idag inga krav på särskilda biotopvårdande åtgärder för vårvialen utöver de skötselåtgärder som redan regelbundet genomförs.

Flytsvalting, *Luronium natans*

(Rapportör : Mats Gustafsson)

Dammarna i V. Karup på Bjärehalvön varifrån arten är känd sedan 1783 var torrlagda under sommaren 1992. Flytsvaltingen iaktogs emellertid i vegetativt stadium under försommaren. Arten finns i tre gölar och var rikligt förekommande t ex 1989, då mer än ett tusental individ blommade. Samtliga gölar är belägna inom område som är naturreservat.

Flytsvalting är dessutom känd från en plats i Halland, där den upptäcktes 1988.

Ädelmynta, *Mentha x gentilis*

(Rapportör : Åke Svensson)

Ädelmyntan har förgäves eftersökts på tidigare kända lokaler i Skåne. Tillhör inte ädelmyntan längre den skånska floran ?

Sandnörel, *Minuartia viscosa*

(Rapportör : Sam Skällberg (Kristianstads naturskyddsförening))

Sandnörel har sin enda växtplats i landet vid Lyngsjö. Arten är ettårig och konkurrenssvag. Skånes floraväktare besökte tillsammans med floraväktare från Öland och Blekinge växtplatsen under en excursion sommaren 1992 varvid bl a lämpliga skötselåtgärder för att gynna sandnöreln diskuterades.

Åtgärder : Under 1991 har länsstyrelsen tecknat ett NOLA-avtal med markägaren. Tallar har under 1992 avverkats, Kristianstads naturskyddsförening har avlägsnat ris och småtallar. Den torra sommaren 1992 har uppenbarligen erbjudit mycket goda förhållanden för sandnöreln med många tusen blommande individ.

Området betas idag och vissa delar av marken kommer under 1993 att luckras upp genom harvning, allt i syfte att gynna den konkurrenssvaga sandnöreln.

Kristianstads län

År	Antal exemplar
1988	50 ex
1989	200 ex
1990	> 200 ex
1991	> 1000 ex
1992	> 10000 ex

Sandnörelns expansion är ett resultat av ett fint samarbete mellan markägare, myndigheter och en ideellt arbetande naturvårdsförening och kan tjäna som ett bra exempel på lyckat floravårdsarbete.

Minuartia viscosa

Kattmynta, *Nepeta cataria*

(Rapportör : Tord Holm)

Kristianstads län (ej 7)					
LOKAL	1988	1989	1990	1991	1992
1. Vankiva	10 ex	12 ex	17 ex	25 ex	15 ex
2. Lommarp	10 ex	16 ex	8 ex	24 ex	10 ex
3. Ivön	0 ex	3 ex	1 ex	0 ex	0 ex
4. Vanneberga	-	40 ex	48 ex	10 ex	18 ex
5. Vinslöv	-	34 ex	5 ex	29 ex	15 ex
6. Åhus	-	-	1 ex	0 ex	0 ex
7. Ven	-	-	-	1 ex	-
Summa	20 ex	105 ex	80 ex	89 ex	58 ex

Den individrikaste lokalen 1989 kom till florumväxtens kännedom genom ett meddelande från markägaren. Han hade läst en artikel i Kristianstadsbladet den 22 maj med rubriken "Projekt för att rädda Skånes vilda blommor", där det angavs att kattmyntan var så sällsynt att den endast fanns på två platser i Skåne. Var det inte kattmynta som växte på hans gård - jo, visst var det kattmynta !

Kattmyntan har till följd av sommartorkan 1992 haft ett ogynnsamt år med färre blommande individer än tidigare. Lokalerna i Åhus och på Ven, en ödetomt respektive strandkant (trädgårdsavfall), får tills vidare betraktas som sporadiska förekomster.

Åtgärder : De individrikaste lokalerna vårdas ömt av markägarna - allt för att gynna kattmyntan. Information om växtplatsens och artens skötselbehov har lämnats till markägarna av ansvarig florumväxtare.

Tistelsnyltrot, *Orobanche reticulata*

(Rapportör : Inger Friberg)

Malmöhus län	
1974 blommade	160 individer
1983	200
1984	0
1985	275
1986	325
1988	200
1989	250
1990	130
1991	280
1992	100

Tistelsnyltrotten förekommer i Skåne och Västergötland. Arten har i naturreservatet Rövarkulan sin enda förekomst i Skåne, där arten upptäcktes 1974 och där den idag finns på flera olika platser. Individrikedomerna växlar starkt från år till år, se tabellen.

Åtgärder . Växtplatsen sköts enligt fastställd skötselplan för naturreservatet i syfte att gynna tistelsnyltrotten. Statens Naturvårdsverk är markägare.

Skuggbräken, *Polystichum braunii*

(Rapportör : Thomas Arnström, Janne Johansson)

Skuggbräken är känd från två lokaler i Skåne, de enda i landet.

Från Söderåsen är arten känd åtminstone sedan slutet av 1800-talet (1895) och fram till 1911 på två olika platser. Den mindre lokalen med två tuvor har därefter inte återfunnits, vilket framgår av rapporter från bl a 1929, 1932 och 1939. 1983 upptäcktes skuggbräken på en ny lokal (samma ?) och 1984 noterades 5 exemplar (lokal 2). Projekt Linné lämnar enbart uppgift om artens huvudlokal (lokal 1) 1976 - 18 individ. Individantalet var i princip detsamma 1966 (Helge Rickman) och 1983/84 (Göran Mattiasson).

Kristianstads län					
1. Örkelljunga	1986 - 1992	1	ex		
Malmöhus län					
2. Söderåsen	1988	89	90	91	92
lokal 1	21			27	
lokal 2	3	4		4	

Skuggbräken växer mycket otillgängligt på Söderåsen, vilket ansetts utgöra artens bästa skydd. Avverkningar i skogen och slitage har ansetts vara de största hoten mot artens fortbestånd. 1991 konstaterades att individantalet ökat. Nya individ har kunnat etablera sig i området. Är detta ett resultat av ökat ljusinsläpp i samband med gallring i intilliggande skog ? Detta är den första påtagliga ökningen av individantalet som kunnat konstateras under en 25-årsperiod.

Åtgärder : På Söderåsen finns arten på två skilda fastigheter, vilka båda numera tillhör naturvårdsfonden, som förvaltas av Statens Naturvårdsverk och som är avsedda att ingå i en framtida nationalpark på Söderåsen. Förutsättningarna att ge skuggbräken en tryggad framtida existens på Söderåsen bör med dessa åtgärder vara goda.

Knölnate, *Potamogeton trichoides*

UTDÖD !

Undersökningarna 1989 visade att knölnate inte längre tillhör den skånska florans arter. Artens enda återstående växtplats i landet finns nu i Göteborg.

Sandpyrola, *Pyrola rotundifolia ssp maritima*

UTDÖD !

Sandpyrolan tillhör inte längre den skånska florans arter.

Sandpyrola finns i Sverige numera bara på en lokal i Halland.

Bäckfräne, *Rorippa microphylla*

(Rapportör : Lennart Segerbäck)

Bäckfräne har sin enda växtplats i landet vid Södra Sandby utanför Lund. Även om betetrycket delvis ökade på växtplatsen 1990, är arten 1991 relativt hårt trängd av igenväxning. Även en hög vattennivå kan ha bidragit till att individantalet minskt kraftigt sedan 1990. 1992 var ett bra år för bäckfräne, området var välbetat och vattenståndet lågt till följd av torkan. 7 individ växte inom naturreservatet.

Malmöhus län			
Antal individ			
1989	1990	1991	1992
84	69	17	52

Blomsterbjörnbär, *Rubus polyanthemus*

(Rapportör : Tord Holm)

Nytt fynd ! Ett livskraftigt bestånd av *Rubus polyanthemus* upptäcktes 1991 av Alf Oredsson på en helt ny lokal i Farhult. Se vidare Lunds Botaniska Förenings Medlemsblad 1992.

Blomsterbjörnbär finns därför numera på tre platser i Skåne. Arten karterades noggrant på sina två andra växtplatser under 1990 och har rapporterats från både Hallands Väderö (naturreservat) och 21 olika platser i trakten av Mölle vid Kullaberg (naturreservat).

Pyramidbjörnbär, *Rubus pyramidalis*

(Rapportör : Tord Holm)

"I Sverige finns pyramidbjörnbär endast vid Farhult i nordvästra Skåne, där det ursprungligen sägs ha inplanterats. Inplanteringen vid Farhults prästgård har skett genom kyrkoherden H.D.J. Wallengren, som hämtade materialet från lokalen "strax öster om Väsby kvarn". När inplanteringen skedde är inte känt. Wallengren levde mellan åren 1823 och 1894. Pyramidbjörnbäret ska ursprungligen ha vuxit i en stengårdsgård vid prästgården men försvann i samband med ombyggnad av vägen.

På Botaniska museet i Lund fanns tre ark med pyramidbjörnbär med tillhörande lokaluppgifter. I juli 1990 återfanns pyramidbjörnbäret på en av dessa lokaler. De båda näraliggande lokaler som redovisades i 1989 årsrapport gäller ett helt annat område ! Detta innebär att björnbäret idag är känt från tre olika växtplatser nära Farhult. Är 1990 års återupptäckta förekomst spontan ? Eller härstammar alla exemplaren från prästgårdsinplanteringen och Väsby kvarn ?" (Utdrag ur 1990 års floraväktarrapport).

Åtgärder : Bestånden är livskraftiga. Förr kyrkvaktmästaren i Farhult Einar Andersson har under 1991 genomfört vissa röjningar för att gynna arten.

Fältnarv, *Sagina apetala* ssp *apetala*

(Rapportör : Kristianstads Naturskyddsförening)

Fältnarven är inte bara sällsynt och akut utrotningshotad i landet utan också liten, oansenlig och svår att upptäcka. Under Lunds Botaniska förenings inventeringsläger i Gärsnäs i juni 1991 (se vidare i Medlemsblad 1991 nr 2) upptäcktes en ny lokal för fältnarven i trakten av Listarum, Smedstorps socken. Under 1991 och 1992 har hundratals individ blommat på sin sedan gammalt kända växtplats i närheten av Stenshuvud. Från Kullaberg (naturreservat) saknas uppgift om förekomsten 1991.

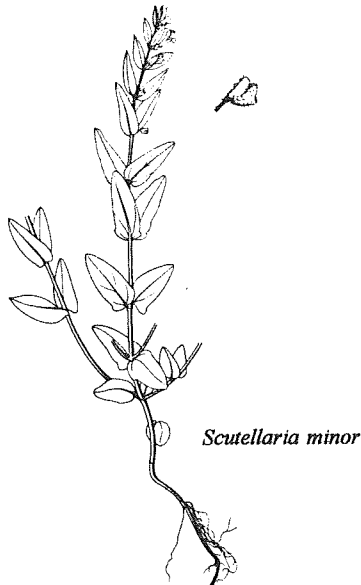
Fältnarven är i Skåne numera känd från endast 3 platser.

Småfrossört, *Scutellaria minor*

(Rapportör : Mats Gustafsson)

Småfrossört har sin enda växtplats i landet på Bjärehalvön i nordvästra Skåne (Kristianstads län). Småfrossörten och dess klassiska växtplats vid "Nisses göl" inspekterades under sommaren 1991 av bl a upptäckaren (1944) och floraväktaren Nisse Dahlbäck under Mats Gustafssons ledning.

Småfrossörtens blomning varierar kraftigt från år till år. Under 1990 - 1992 har arten förekommit relativt sparsamt. Under 1989 påträffades arten på fler platser än någonsin tidigare. Utmed kustområdet noterades småfrossörten från cirka 15 lokaler, samtliga belägna inom det område som är naturreservat och för vilket gäller särskilda skötsel föreskrifter för att långsiktigt säkerställa områdets naturvärden.

Kärnocka, *Senecio congestus*

(Rapportör : Henrik Johansson, Göran Mattiasson, Kristianstads Naturskyddsörening)

Kärnockan är en exklusiv skånsk art som saknas i övriga delar av landet. Kärnockan finns inte längre i Malmöhus län. Genom årets undersökningar kan konstateras att arten försvunnit från samtliga sina tidigare kända växtplatser. Det enda livskraftiga beståndet i landet finns idag vid Levrasjön i nordöstra Skåne i Kristianstads län med flera tusen blommande exemplar 1988. Betet har därefter minskat liksom individantalet. Kärnockans utdöende i södra Skåne är en direkt följd av för lågt betetryck, igenväxning och upptorkning av

Malmöhus län							
Ystad	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Lokal 1	ca 75 ex	-	10 ex	11 ex	0 ex	0 ex	0 ex
Lokal 2	ca 50 ex	-	16 ex	25 ex	-	5 ex	0 ex
Lokal 3	-	-	10 ex	12 ex	2 ex	0 ex	0 ex
Lokal 4	-	-	0 ex	0 ex	0 ex	0 ex	0 ex
Svedala	-	-	-	10 ex	2 ex	0 ex	0 ex
Kristianstads län							
Levrasjön			>1000ex		>150 ex	>200 ex	

markerna. När kärnockans biotoper försvinner är det bara en logisk konsekvens att kärnockan dör ut. Arten är konkurrenssvag. Utvecklingen har förutspåtts. Kärnockan har under 1970- och 1980-talet försvunnit från naturreservaten Högsta mosse och Risen utanför Genarp samt från Bysjön vid Vomb och Kiaby vid Oppmannasjön.

Kärnockan är känd för att kunna dyka upp överraskande, ofta på blottad mark.

Åtgärder : Länsstyrelsen i Kristianstads län uppmanades 1991 att vidta sådana åtgärder att kärnockan långsiktigt kan garanteras en fortlevnad på sin idag enda livskraftiga växtplats i landet.

Utanför Ystad har dels markytan på två av växtplatserna trampats upp för att den ettåriga arten lättare ska kunna etablera sig, dels har en våtmark anlagts av Ystads Biologiska förening i anslutning till en av kärnockans växtplatser samtidigt som grästorven frilagts. Syftet var emellertid inte primärt att skapa en lämplig miljö för kärnockan. Några positiva effekter av åtgärderna har för kärnockans del inte kunnat noteras.

Flikstånds, *Senecio erucifolius*

(Rapportör : Leif Runeson)

Flikstånds finns på två lokaler i Sverige, båda i Malmöhus län.

Malmöhus län					
	1989	1990	1991	1992	
Stångby	150	8	2	0	blom-
Håslöv	550	450	670	260	stjälkar
Kungstorp	1200	1300	1250	2500	

Flikstånds försvann 1990 nästan helt från sin växtplats vid Stångby. Detta var resultatet av grävningsarbeten (rörledningar) och utläggning av krossgrus. Situationen var 1991 oförändrat mycket allvarlig. 1992 års undersökningar visar att arten slutgiltigt har försvunnit från platsen. Växtplatsen upptäcktes 1962 och arten har sedan dess växt kraftigt i antal mellan olika år. Individantalet

Stångby - antal individ							
1964	1974	1976	1985	1986	1987	1988	
100-tal	240	50	100	7	60	85	

var 1964 och 1985-1986 störst på östra sidan av banvallen, medan antalet på västra sidan var störst 1974 - 1976 och 1986 - 1989. 1974 var Stångby-lokalen landets rikaste lokal för arten (240 individ).

1976 var Håslöv-lokalen den individrikaste (ca 1000 individ).

Arten har 1989 - 1992 haft sin rikaste förekomst vid Kungstorp i Vellinge kommun.

Dikes- och vägkant är idag de enda kvarvarande växtplatserna för denna växtart i Sverige.

Åtgärder : Växtplatsen vid Håslöv är avsatt som naturminne genom beslut av länsstyrelsen i Malmöhus län den 4 juni 1987. Markägarna är informerade om artens förekomst på platsen. Trots detta plöjs åkermarken så nära diket att plantorna skadats. Detta är orsaken till att blomningen är den sämsta sedan floraväktarverksamheten startade 1989. Länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen har informerats om situationen.

Vägverket är genom länsstyrelsen i Malmöhus län informerat om förekomsten vid Kungstorp sedan 1991 och har lovat ta hänsyn till förekomsten i samband med slåtter av vägrenarna i området. Vägverket har inför skötseln av vägrenarna 1992 gått ut med ett särskilt meddelande till de ansvariga om hänsyn till våra hotade växtarter.

Fältnocka, *Senecio integrifolius*

(Rapportör : Kristianstads naturskyddsförening)

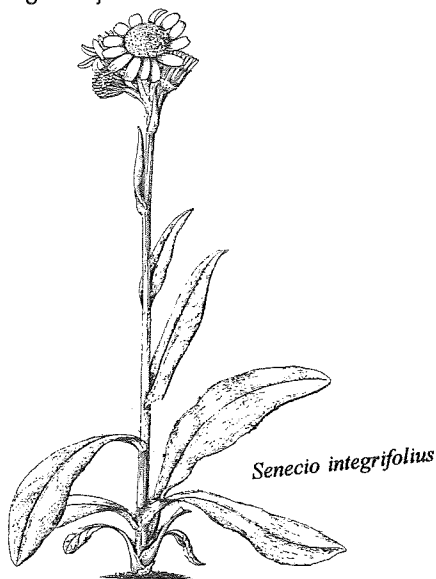
Fältnocken har under 1980-talet rapporterats från 8 lokaler i Sverige, alla belägna i Kristianstads län. Fältnocken är fridlyst. Under 1992 har Kristianstads naturskyddsförening på ett föredömligt sätt gjort en heltäckande undersökning av artens numerär i nordöstra Skåne.

Kristianstads län	Antal 1992	Skötsel
1. Benestad	50 ex	Naturresevat
2. Ullstorp i Kverrestad	ca 150 ex	NOLA-avtal
3. Tosteberga i Trolle-Ljungby	fåtal	Naturresevat
4. Åby i Ivetofta	0 ex	NOLA-avtal
5. Edenryd i Ivetofta	496 ex	NOLA-avtal
6. Grödby i Ivetofta (3 bestånd)	406 ex	NOLA-avtal
7. Råby i Ivetofta	556 ex	NOLA-avtal
8. Lövhall i Österslöv	6 ex	NOLA-avtal
Summa :	ca 1650 ex	

Under 1992 har totalt ca 1650 blommande individ räknats in på de 8 olika växtplatserna. Fältnocken hör hemma bland naturbetesmarkens artrikaste växtsamhällen. Inom samtliga lokaler är skötseln tryggad tills vidare, antingen i form av naturresevat (2 st) eller genom av länsstyrelsen i Kristianstads län tecknade NOLA-avtal (6 st).

I det välbetade Tosteberga naturresevat har arten emellertid gått starkt tillbaka till följd av gödsling av naturbetesmarken, såvida inte torkan är den avgörande orsaken till att endast ett fåtal individ sågs 1992.

Björn Widén vid Lunds universitet har sedan lång tid tillbaka i vetenskapliga undersökningar följt fältnockans liv och leverne.

Ängssilja, *Silaum silaus*

(Rapportör : Anders Larsson, Göran Mattiasson)

Ängssiljan har vid Hörte sin enda växtplats i Norden. Växtplatsen är avsatt som naturminne den 20 april 1967. Arten är fridlyst i Malmöhus län sedan den 27 oktober 1941. Artens växtplatser har successivt minskat såsom framgår av tabellen över artens utveckling under perioden 1944 - 1992 liksom individantalet på de olika växtplatserna. Individens utveckling på den fridlysta vallen sedan 1984 redovisas i bifogad tabell.

Genom att bara räkna antalet blommande exemplar under perioden 1988-1990 kan man lätt få uppfattningen att ängssiljan håller på att öka. Så är emellertid inte fallet. Uppgången 1988 - 1989 berodde på att fem nya icke blommande individ uppenbarade sig på vallen, ett resultat av fröinsådd av markspåren att döma. Den kraftiga minskningen 1990 - 1991 beror på att flertalet av just dessa plantor inte överlevt. Utan insådden skulle plantantalet ha varit 11 1991. För att kunna göra korrekta bedömningar om utvecklingstendenser är det viktigt att följa hela populationens utveckling samt att göra detta under en längre tidsperiod.

Ängssiljans växtplats är starkt utsatt för påverkan från omgivande jordbruksmarker. Vegetationsförändringen på vallen indikerar liksom vegetationens allt större frodighet kvävegödsling av stora mått - sannolikheten att ängssiljan på sikt skall kunna överleva på denna plats är mycket liten. Trots detta har 1991 vissa utplanteringar av ängssilja skett på vallen. Genom försöken skall artens utveckling med hänsyn till olika (planterings-) förhållanden kunna följas. Redan under 1991 kunde vid uppföljningskontrollen konstateras att ängssiljans blad uppenbarligen är utmärkt föda för sork. Detta är kanske en av förklaringarna till varför det inte sker någon naturlig föryngring av beståndet. Ängssiljan har också utplanterats på några andra platser i närheten av Dybäck. Materialet, som John Kraft drivit upp, härstammar naturligtvis från växtplatsen vid Dybäck.

Åtgärder :

1975 - 1992	Årlig slätter samt röjning av buskar (hagtorn, fläder, rosor)
1975 - 1992	Årlig uppföljning av individantal
1984 - 1992	Årlig uppföljning av enstaka individ
1981 och 1991	Utplantering av ängssilja

1975 påbörjade Skånes Naturvårdsförbund årlig skötsel (John Kraft och Olof Nordmark; se Skånes Natur Årsbok 1985) av vallen enligt bestämmelserna i skötseln av naturminnet. Länsstyrelsen följde utvecklingen av ängssiljan genom bl a Sam Skällberg. Trots den årliga slättern av vallen fortsatte ängssiljan att minska i individantal.

Ängssiljans växtplatser och individantal 1944 - 1992

	Vallen	Väggkanten	Markvägen	Hörte	Totalt antal
1944	> 200	-	-	-	> 200
1963	38	-	-	-	38
1966	65	-	-	-	65
1970	34	-	-	-	34
1973	26	-	-	-	26
1974	18	-	-	-	18
1975	16	3	5	-	24
1976	21	3	5	-	29
1977	14	4	2	-	20
1978	15	2	4	-	21
1979	19	1	2	-	22
1980	12	2	0	-	14
1981	14	2	1	-	17
1982	13	2	0	-	15
1983	18	4	0	1	23
1984	21	0	0	1	22
1985	20	4	0	0	24
1986	18	1	0	0	19
1987	16	0	0	0	16
1988	15	0	0	0	15
1989	20	0	0	0	20
1990	20	0	0	0	20
1991	13	0	0	0	13
1992	11	0	0	0	10

1981 utplanterades ängssilja vid Mossbystrand och Käglinge (söder om Malmö) på initiativ av John Kraft - vid uppföljande undersökningar 1982 kunde konstateras att utplanteringen misslyckats.

1984 kartlades och utmärktes varje enskilt individ på vallen genom länsstyrelsen (Anders Larsson och Göran Mattiasson), dels för att underlätta slätterarbetet och öka skyddet för ängssiljan, dels för att kunna följa varje enskilt individs utveckling på vallen. Härigenom erhålls uppgifter dels om individens ålder och populationens ålderssammansättning, dels om populationens föryngring och livskraft. Kartläggningen har visat att individantalet fortsätter att minska sakta men säkert (se tabellen).

1991 har ängssilja utplanterats på vallen och på några områden i omgivningarna av John Kraft och Anders Larsson. Genom försöken ska artens utveckling med hänsyn till olika förhållanden (bl a exponering, hydrologi och markförhållanden) kunna följas. Den första kontrollen hösten 1991 visade att utplanteringen så långt var lyckad men också att många plantor på vallen angripits av sork. Det utplanterade materialet härstammar från växtplatsen vid Dybeck och har tagits fram av John Kraft.

1992 har ett Program till skydd för ängssiljan utarbetats åt Artdatabanken och Statens Naturvårdsverk av floraväktarna i Skåne.

Ängssilja - populationens utveckling på vallen 1984 - 1992

Individ nr	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
1	b	b	b	-	-	-	-	-	-
2	-	-	v	v	b	v	b	-	-
3	b	v	b	-	-	-	-	-	-
4	-	-	v	b	v	b	-	-	-
5	b	b	v	b	b	b	b	b	b
6	b	b	b	b	-	-	-	-	-
7	-	-	v	v	v	b	v	v	v
8	b	-	-	-	-	-	-	-	-
9	b	b	b	-	-	b	b	-	-
10	b	b	b	v	v	v	b	v	b
11	-	-	-	-	-	v	b	v	-
12	-	-	-	-	-	v	v	v	-
13	-	-	-	-	-	v	v	-	-
14	-	-	-	-	-	v	b	-	-
15	-	-	-	-	-	v	b	-	-
16	b	v	-	-	-	-	-	-	-
17	b	b	b	b	b	b	b	b	b
18	b	b	-	-	-	-	v	-	-
19	v	v	-	-	-	-	-	-	-
20	-	v	b	b	b	b	b	b	b
21	v	v	-	-	-	-	-	-	-
22	-	-	v	b	v	b	b	b	b
23	v	b	-	-	-	-	-	-	-
24	v	-	-	-	-	-	-	-	-
25	v	-	-	-	-	-	-	-	-
26	-	b	b	b	b	b	b	b	b
27	v	b	b	b	b	b	b	b	-
28	v	-	-	-	-	-	-	-	-
29	b	b	b	b	b	b	-	v	b
30	-	b	v	b	v	-	-	-	-
31	b	b	b	b	v	b	b	b	b
32	b	v	b	b	b	b	b	b	b
33	-	-	-	-	v	b	v	-	-
34	-	b	-	-	-	-	-	-	-
35	b	-	-	v	-	-	-	-	-

Antal individ

Blommande	14	14	12	12	8	13	15	8	9
Vegetativa	7	6	6	4	7	7	5	5	1
Totalt	21	20	18	16	15	20	20	13	10

b = blommande v = vegetativa - = saknas

Humlesuga (läkebetonika), *Stachys officinalis*

(Rapportör : Hans Larsson, Göran Mattiasson)

Humlesugan växer inom Kungsmarken (naturreservat) och finns mellan Stehag och Eslöv på 4 lokaler, alla belägna i Malmöhus län. Under 1960- och 1970-talet ansågs humlesugan förekomma i ett en-

Malmöhus län							
Eslöv - Stehag	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Lokal 1	-	8 ex	12 ex	12 ex	12 ex	12 ex	12 ex
Lokal 2	1 ex	2 ex	2 ex	5 ex	5 ex	5 ex	5 ex
Lokal 3	17 ex	17 ex	17 ex	16 ex	16 ex	16 ex	16 ex
Lokal 4	-	-	-	-	>40 ex	>40 ex	>40 ex
Kungsmarken	1 ex	1 ex	1+63	1+60	1+60	1+60+11	1+60+12

da sterilt exemplar på Kungsmarken utanför Lund. 1980 återupptäcktes den första lokalen(3) vid Stehag, nya fynd gjordes 1986 (lokal 2), 1987 (1) och 1990 (4).

Den botaniskt klassiska lokalen för humlesuga vid Stehag - med den botaniskt äldsta kända tryckta lokaluppgiften från 1534 - kommer att utplånas om Banverket får tillstånd att lägga en planerad Riksbangård Syd i just detta läge - ett av bangårdens tre föreslagna områden. Detta gäller också de övriga förekomsterna i Eslövs kommun .

Åtgärder : Floraväktarverksamheten, Eslövs kommun, Länsstyrelsen, Eslövs naturskyddsforening samt markägarna hjälps åt för att klara skötseln av lokal 1,2 och 4. Naturvårdsforeningen arrenderar ängen för floravårdsändamål och sköter området genom slåtter (2), ekonomisk ersättning utgår till markägaren för fortsatt hävd i art- och biotopbevarande syfte (1) samt frivilligt åtagande från markägaren att ta erforderlig hänsyn till humlesugan (4) är de tillvägagångssätt som framgångsrikt pratiserats i floravårdsarbetet. Kommunen och Länsstyrelsen bidrar ekonomiskt. Överenskommelsen mellan Länsstyrelsen och markägaren (lokal 3) om att gran skulle avverkas under 1989/90 för att ge ljus och överlevnadsmöjlighet för humlesugan har inte genomförts av markägaren såsom överenskommit trots påstötningar 1991.

På Kungsmarken inplanterades 63 exemplar av humlesuga 1988. Botaniska trädgården vid Lunds Universitet hade från 3 frön från det enda individet som tidigare fanns på Kungsmarken lyckats utveckla nya plantor. Härigenom kunde också självsteriliteten hävas. De nya exemplaren av humlesuga blev fertila och arten spred sig t o m i Botaniska trädgården. Plantorna sattes ut i grupper om 3 individ. Av de 63 inplanterade individen hade 1989 60 ex överlevt - en kanin grävde bort en grupp med 3 exemplar. 1990 återfanns de första självföryngrade exemplaren av humlesuga på Kungsmarken efter utplanteringen. 1991 blommade 11 självsädda exemplar i slätterängen - d v s totalt 72 exemplar. Plantorna utmärktes i terrängen och högs inte av vid slåttern. Situationen var i princip oförändrad 1992.

Sårbara arter

Hotkategori 2

Rosenlök, *Allium carinatum*

(Rapportör : Kristianstads Naturskyddsförening, Göran Mattiasson, Sven o Britt Snogerup, Åke Svensson)

Rosenlöken har rapporterats från följande lokaler.

	1989	1990	1991	1992
Malmöhus län				
1. Kungsmarken (naturreservat)	+	+	+	150 ex
2. Kullaberg (naturreservat)	+	0	+	-
3. Höjeå (väg), Lund	+	+	+	500 ex
4. Höjeå (järnväg), Lund				100 ex
5. Stångby			+	100 ex
6. Fjellie, Bjärred			+	
7. Fågelsångsdalen (naturreservat)	+	0	0	0 ex
Kristianstads län				
8. Kristianstad	+	+	+	100 ex
9. Munka Tågarp		+	+	150 ex

Rosenlöken har uppenbarligen gynnats av sommarens torra och varma väder 1992 - även om det bara blev 150 blommande exemplar av de cirka 500 småplantor som kunde noteras på försommaren på Kungsmarken. Rosenlöken blommade inte 1990 på Kullaberg och kunde på grund av torkan inte med säkerhet identifieras. Sommaren 1991 blommade liksom tidigare år ett 100-tal exemplar. I Fågelsångsdalen fanns 1989 ca 5 ex. Rosenlöken har inplanterats i Munka Tågarp.

Åtgärder : Ombyggnaden av bron över Höjeå vid Lund (väg 108) har under 1991/1992 kunnat genomföras utan att skada rosenlöken och dess växtplats genom att vägverket vidtagit särskilda åtgärder för att skydda lokalen. I Kristianstad har kommunekologen från och med 1992 ordnat så att växtplatsen slås en gång om året efter blomningen - tidigare klipptes marken flera gånger under vegetationsperioden.

Renkavle, *Alopecurus myosuroides*

(Rapportör : Ulla-Britt Ericsson, Skånes Flora)

Renkavlen är uppenbarligen en art som under de senaste åren blivit något vanligare än tidigare. Arten är ettårig och förekommer ymnigt i vissa områden som åkerogräs eller i anslutning till odlingar. Särskilt rikliga förekomster finns i trakten kring kring Vrams Gunnarstorp, Landskrona-trakten samt i ett område söder om Malmö.

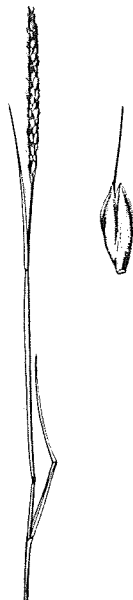
Ett fåtal fynd har rapporterats in till Skånes flora.

Malmöhus län

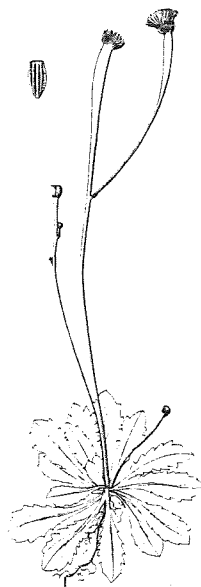
1. Vrams Gunnarstorp
2. Landskrona
3. Häljarp
4. L Harrie
5. Dalby
6. Malmö
7. Bunkeflo

Taggkörvel, *Anthriscus caucalis*

Taggkörvel förekommer i första hand utmed kusten mellan Trelleborg och Malmö, där den gärna växer i anslutning till tångvallar eller på ruderatmark. Mellan Malmö och Landskrona är arten jämförelsevis sällsynt - t ex vid Järavallen norr om Landskrona. Arten finns också rapporterad från Åhus i Kristianstads län.

Alopecurus myosuroides

Arnoseris minima

Praktnejlika, *Dianthus superbus*

(Rapportör : Berit Abrahamsson, Per Blomberg)

Praktnejlikan har 10 växtplatser i Skåne, alla belägna i den sydligaste delen av landskapet och i Malmöhus län.

Malmöhus län				
	1989	1990	1991	1992
1. Sandhammaren	100 ex	90 ex	80 ex	20 ex
2. Smygehuk	25 ex	20 ex	50 ex	0 ex
3. Stavsten	>1000 ex	>1000 ex	>1000 ex	>1000 ex
4. Hammars näs	>1000 ex	>1000 ex	>1000 ex	>1000 ex
5. Vellinge ängar	-	3 ex	7 ex	0 ex
6. Klagshamn	< 5 ex	3 ex	15 ex	5 ex
7. Lemmeströ	15 ex		250 ex	0 ex
8. Hyby	<5 ex		4 ex	UTDÖD
9. Kungsmarken	-	1 ex	3 ex	-
10. Igelösa	100 ex	90 ex	60 ex	50 ex

Lokalerna 1- 6 är belägna utmed kusten, 7-10 är inlandslokaler.

Praktnejlikan har som framgår av tabellen ett par stora och livskraftiga bestånd i landskapet. Inom Trelleborgs kommun har utarbetats en skötselplan för golfbaneområdet vid Stavsten, vilken bl a syftar till att öka skyddet för praktnejlikan samtidigt som skötseln av området garanteras. Från Sandhammaren har praktnejlikan under 1992 rapporterats blommande från 3 av sina 5 lokaler. I Lemmeströ blommade praktnejlikan rikligare än på länge 1991 - ett resultat av den uteblivna hävden, sommaren 1992 har arten inte påträffats blommande. Under 1992 har praktnejlikan till följd av torra (ingen blomning) eller brist på foder blivit avbetad och inte kunnat iakttas på 3 av lokalerna. Praktnejlikan betas även normala år med förkärlek av djuren.

I Hyby har praktnejlikans växtplats förstörts under 1991 / 1992 genom att området använts för utfodring av betesdjur och därigenom blivit söndertrampad. Markägaren kände inte till praktnejlikans växtplats i Hyby !

Småtörel, *Euphorbia exigua*

(Rapportör : Ragnar Ericson, Leif Runeson, Skånes Flora)

Malmöhus län		
	1991	1992
1. Stångby	> 1000	500
2. Lund	10	10
3. St Råby		4
4. Dalby (1980-talet, > 1000)		0
5. Staffanstorp		
6. Alnarp (1989, antal okänt)		0
7. Burlöv		
8. Malmö		
9. Klagshamn		10
10. Ö.Grevie		

Småtörel är en art som trivs på leriga åkermarker (baltisk morän) och därför har sin hemvist i sydvästra Skånes åkermark, trädgårdsland och ruderatmark.

Stor ögontröst, *Euphrasia rostkoviana* ssp *rostkoviana* (Rapportör : Kristianstads Naturskyddsförening, Mikael Wigforss, Richard Åkesson)

Stor ögontröst (ssp *rostkoviana*) är känd från Västergötland (3 lokaler) och Skåne (9 områden).

Malmöhus län	1978	1991	1992	Anmärkning
1. Dagstorp (naturreservat)	160 ex	8 ex	0 ex	100 ex 1981 liksom 1989
2. Stångby (naturreservat)	1600 ex	250 ex	-	
3. Fårarp	1000 ex	1000 ex	550 ex	
4. Högesta mosse (naturreservat)	54 ex	300 ex	900 ex	
5. Baldringe, Ljungatorpskärrer	2100 ex	10 ex	67 ex	
Kristianstads län				
6. Benestad (naturreservat)	500 ex	2300 ex	1550 ex	50 ex 1990
7. Ullstorp	7000 ex	3700 ex	5500 ex	
8. Smedstorp	400 ex	0 ex	-	
9. Siesjö		1000-tals	-	färre än 1989 och 1990

Det finns särskild anledning att bevaka artens växtplatser, eftersom stor ögontröst snabbt kan försvinna om betetrycket upphör, minskar eller är alltför hårt. Förändringarna går snabbare ju torrare arten växer.

Åtgärder : Den kraftiga minskningen av beståndet i **Dagstorps mosse** från 1989 till 1991 kan troligen hänföras till ett alltför hårt bete på de torra markerna, där arten förekommer. 1992 betades inte själva växtplatsen men torkan blev uppenbarligen arten för svår. I **Stångby mosse** har individantalet minskat till följd av minskat betetryck; under 90-talet har antalet emellertid återigen ökat som ett resultat av den förekommande slåttern. I **Ljungastorpskärrer** har den stora ögontrösten nästan helt försvunnet. Redan 1978 noterades att arten kan överleva lång tid även i ohävdade områden, om dessa är tillräckligt fuktiga. 1991 startade Ystads Biologiska förening slåtter inom området med ögontröst. Det ökade individantalet kan ses som en direkt effekt av slätterarbetet. Även i **Siesjö** har individantalet minskat 1991 jämfört med 1989 och 1990. Särskilt skötselavtal (NOLA) har upprättats av länsstyrelsen för att biotopen ska skötas. I **Smedstorp** har ögontrösten försvunnit till följd av dränering och uttorkning - ett förlopp som redan förutspåddes 1978. Risk för dräneringseffekter (1992 ordnades ett dämme för att motverka uttorkning) och igenväxning föreligger i **Ullstorp**, varför länsstyrelsen i Kristianstads län särskilt har uppmärksammat på situationen och behovet av lämpliga åtgärder. NOLA-avtal har tecknades 1991. Även inom **Benestad**, **Fårarp** och **Högesta mosse** förs och har under årens lopp förts diskussioner om vad som är ett lämpligt avvägt betetryck torra resp fuktiga somrar - återhämtning eller ökat bete.

1978 års uppgifter härrör från Thomas Karlsson "Euphrasia rostkoviana i Sverige" (Växtekologiska studier, Vol. 15, Uppsala 1982).

Kärnäva, *Geranium palustre*

(Rapportör : Berit Abrahamsson, Widar Narvelo)

Kärnävan har en sydlig utbredning i Europa och förekommer i Sverige endast i Skåne förutom på en plats i Södermanland. Kärnävan trivs bäst i högörtängar, ofta tillsammans med älggräs d v s i diken och igenväxningsmarker. Kärnävan finns på fler platser i Skåne !

Malmöhus län			
	1990	1991	1992
1. Karatofa utanför Svalöv	ca 70 ex	150 ex	60 ex
2. Farstorp utanför Trolleholm	> 500 ex		400 ex
3. Rövarkulan (NR)	ca 400 ex	400 ex	300 ex
4. Linnebjerg (NR)	ca 150 ex	250 ex	100 ex
5. Kungsmarken (NR)	ca 100 ex	30 ex	10 ex
6. Gluggstorp utanför Tågarp	ca 100 ex	50 ex	40 ex
7. Fågelsångsdalen (NR)		40 ex	50 ex
8. Stehag		5 ex	
9. Kastberga		25 ex	
10. Billeholm		100 ex	
11. Frillestad		100-tal	
12. Ödåkra		1 ex	
13. Trolleholm	+		
14. Norra Hultseröd	+		

Brunnäva, *Geranium phaeum*

(Rapportör : Henrik Johansson, Bengt Sigfridson)

Brunnävan förekommer i ett 50-tal individ vid Torup öster om Malmö och i ett 100-tal individ i Svalöv.

Grusnejlika, *Gypsophila muralis*

Grusnejlikan är mycket sällsynt förekommande i nordöstra Skåne. Arten är ettårig och konkurrenssvag samt uppträder företrädesvis på sandiga åkrar eller trädgårdsländ eller som ruderalväxt. Någon rapport om grusnejlika har inte inkommit under floraväktarverksamhetens 5-årsperiod. Inte heller har något fynd rapporterats till Skånes Flora fram till utgången av 1992.

Vem hittar GRUSNEJLIKAN först under 1990-talet ?

Ängsfibbla, *Hieracium caespitosum*

(Rapportör : Skånes Flora)

2 fynd av ängsfibbla har under 1990 inrapporterats till Skånes Flora, båda från Malmöhus län. Fyndplatserna är belägna i trakten av Rönneholm samt i Lund.

Klubbfibbla, *Arnosaris minima*

(Rapportör : Berit Abrahamsson)

Klubbfibblan är ettårig, konkurrenssvag och uppträder gärna på sandiga åkrar i träda. Massförekomster ena året kan utmynna i ett fåtal eller inga blommande exemplar året därpå (jfr lokal 6). Växlingarna är stora och arten är svårinventerad. Klubbfibblan förekommer i första hand i rågåkrar.

Klubbfibblan uppträdde 1990 och 1991 i en oerhörd mängd på vissa av sina lokaler. Förekomsterna 1992 var få, uppenbarligen ett resultat av torkan. Den stora individrikedomen inom vissa lokaler kan kanske vid första påseende vara glädjande men tyder också på att de sandiga rågåkrarna inte fått den skötsel normal jordbruksmark bör ha. Detta kan ses som ett orosmoment för klubbfibblan och dess framtida existens, eftersom 1990 års jordbrukspolitiska beslut innebär att stora arealer jordbruksmark ska tas ur produktion. De sämsta jordbruksmarkerna försvinner först. Det är de sandiga, näringsfattiga markerna där klubbfibblan har sin hemvist.

Klubbfibblan har sin utbredning i Skåne i allt väsentligt bundet till Vombsänkan. Arten har inte iakttagits i Kristianstad-området men rapporterats från en lokal i Ålstorp-Hoferup.

Malmöhus län

	1989	1990	1991	1992
1. Revingefältet	3 ex	12 ex	10 ex	
2. Veberöd	7 ex	10 ex	500 ex	
3. Sjöbo	10 ex	200 ex	300 ex	
4. Ljungen, Veberöd		100-tal	100 ex	
5. Ö Hasslemölla		1000-tal	1000-tal	100 ex
6. Hemmestorp		1000-tal	10 ex	0 ex
7. V Helgagården		70-tal	400 ex	
8. V Henriksdal		10-tal	100 ex	
9. NV Ljungen (4)			500 ex	
10. V Everlöv			200 ex	0 ex
11. Hemmestorp, Ljungbacken			500 ex	1000-tal
12. Hemmestorps eke NO			1000-tal	
13. Orehus			100 ex	0 ex
14. Vomb			1000-tal	1000-tal
15. Flyinge			få ex	
16. Lund			1 ex	0 ex
17. Ålstorp			10 ex	8 ex
18. Asmundtorp		30-tal		
19. S om Sövdesjön				få ex

Rutlåsbräken, *Botrychium matricariifolium*

(Rapportör : John Kraft, Göran Mattiasson)

Rutlåsbräken är svårinventerad, eftersom den inte alltid återkommer regelbundet på sina växtplatser. Tidigare kända lokaler på Järavallen (senaste rapport 1987) och Stenshuvud har undersökts utan resultat. Den lilla ormbunken är i övrigt rapporterad 1984 från området norr om Västra Ringsjön (2 ex).

Brinklosta, *Bromus commutatus*

(Rapportör : Göran Holmström)

Finns brinklostan i Skåne idag ?

Strandbräsma, *Cardamine parviflora*

(Rapportör : Allan Kristersson)

1989 och 1990 blommade 100-tals individ av strandbräsma i Falsterbo, vilket var långt färre än 1988. 1992 är individantalet lägre än tidigare - ett 10-tal plantor. Detta beror på att ängen som utgjorde strandbräsmans växtplats genom påförsel av ett sandlager har omvandlats till en hästhage. Flertalet plantor finns därför idag utanför själva hästhagen.

Under 1990 hade strandbräsman en kort tid en växtplats i Malmö.

Raggarv, *Cerastium brachypetalum*

Kristianstads län
Stenshuvud
Malmöhus län
Råå vallar
Hilleshøgs dalar

Raggarven är sällsynt i Skåne. Uppgifter om arten är få - finns den på fler än dessa tre platser ?

Bantistel, *Cirsium canum*

(Rapportör : Per Blomberg)

Bantistel förekommer i ett enda livskraftigt bestånd väster om Bara. Bostadsbebyggelsen börjar närma sig artens växtplats och därför har frågan om skydd aktualiserats under 1991 och 1992 vid kontakt med representanter för Svedala kommun.

Ljungsnärja, *Cuscuta epithymum*

Kristianstads län
Kjugekull
Degeberga
Malmöhus län
Klagstorp

Ljungsnärjan är en art som med åren blivit allt sällsyntare. Totalt har tre växtplatser rapporterats - i Bernstorp synes arten utgången.

Klippnejlika, *Dianthus armeria*

Klippnejlikan sågs vildväxande senast 1967 i Skåne, då den hittades på en för landskapet ny växtplats väster om Kristianstad och öster om Vinslöv. Senare rapporter om fynd vid Stenshuvud har inte kunnat bekräftas.

Honungsblomster, *Herminium monorchis*

(Rapportör : Inger Runeson, Åke Svensson (Kristianstads naturskyddsförening)

Honungsblomstret har blivit en mycket sällsynt orkide i Malmöhus län. Dränering, uttorkning och igenväxning är tillsammans med gödsling av markerna främsta orsaken till artens tillbakagång.

Malmöhus län	1989	1990	1991	1992 i blom
1. Stångby mosse (NR)	55 ex	233 ex	670 ex	ca 1000 ex
2. Norrvidinge	20 ex	7 ex	28 ex	31 ex
Kristianstads län	antal			
	socken			
	platser			
Gualöv socken				
3. Svenstorp	2		34	
4. Gyetorp	1		43	
Gärds Köpinge socken				
5. Gringelstad	1		1	
Ivetofta socken				
6. Allarp	1		24	
7. Edenryd	1		11	
Lyngsjö socken				
8. Lyngsjö (NR)	2	rikligt	645	
N:a Åsum socken				
9. Björkhäll	3	rikligt	343	
Trolle-Ljungby socken				
10. Gyetorp (NR)	2	rikligt	2323	
11. Lyckebo	3		4	
12. Klövakull	2		343	
13. Karingören	2		211	
14. Nymö mosse	1		7	
Vä socken				
15. Mosslunda	1	59	7	9
Åhus socken				
16. Yngsjö	2		1	81
17. Pulken	13		rikligt	2676
Österslöv socken				+
18. Karsholm	1		134	
Benestad socken				
19. Benestad (NR)	1		55	+

Är det ökade individantalet i naturreservatet Stångby mosse ett resultat av förbättrad skötsel eller fynd av nya växtplatser i det svårinventerade området ?

1991 års mycket noggranna inventering visade att arten alltså finns kvar på flera ställen i Kristianstads län. Lokalerna 3-18 i Kristianstads län är belägna inom Bromölla och Kristianstads kommuner. Inom varje lokal anges antalet platser där arten påträffats. Totalt har 6944 blommande honungsblomster rapporterats. Inom Gyetorp och Pulken finns ca 5000 individ fördelade på 3 respektive 13 platser. Honungsblomstret har försvunnit från två lokaler (SO Edenryd och SO Bäckaskog) under 1980-talet. På många lokaler är betetrycket alltför svagt, vegetationen sluter sig och inom kort tid kan orkiden ha försvunnit. Processen går fort - myndighetsåtgärder krävs.

Skogskorn, *Hordelymus europaeus*

(Rapportör : Göran Mattiasson)

Skogskorn har i Skåne sin huvudförekomst i Fyledalen (Rödninge-öster och väster om Eriksdal - Skäpperöd), där den blommade rikligt 1991 och 1992. Skogskornet förekommer också i Övedskloster (1 lokal med hundratals blommande strån) samt på Stenshuvud (2 närbelägna lokaler om vardera ca 100 blommande strån).

Gunnar Hallin i Karlskrona fann sommaren 1991 skogskornet på en ny lokal på Stenshuvud, vilket han rapporterade till floraväktarsamheten. Tack för det !

Dvärgjohannesört, *Hypericum humifusum*

Dvärgjohannesörten tillhör de arter som gått starkt tillbaka de senaste tiotals åren. Arten är konkurrenssvag och växer oftast på mark i träda, i ängsmark eller utefter vägkanter och stigar. Uppträder aldrig mer än i ett fåtal ex.

Arten är idag en raritet.

Malmöhus län

1. Öster om Veberöd (Klingsväls-åns naturreservat)
2. Sjöbo (hoppbacken 1991)
3. Kullaberg (naturreservat) - ej funnen 1992

Kristianstads län

4. Stenshuvud (nationalpark 1992)
5. Drakamöllan (naturreservat -92)
6. Oppmanna (1991)

Åkerfibbla, *Hypochaeris glabra*

(Rapportör : Göran Mattiasson, Skånes Flora)

Åkerfibblan är en ettårig konkurrenssvag art som med förkärlek uppträder på sandig nyligen omrörd mark. Sandiga åkrar som nyligen lagts i träda är åkerfibblans hemstad. På Revingefältet, där pansarfordonen river upp marken skapas ypperliga betingelser för arten och vid t ex Stensoffa och Öbacken har de senaste åren uppträtt 10 000-tals individer. Så snart vegetationstäck- et sluter sig kan inte arten konkurrera och försvinner därför snabbt. Arten är uppenbarligen förbisedd. Skånes sandområden är växtplatsen.

Malmöhus län

1. Revingefältet (ett 20-tal lokaler)
2. Veberöds sandområden
3. Sjöbo
4. Saxtorp - Hofterup

Kristianstads län

5. Hovdala
6. Åhus

Dansk iris, *Iris spuria*

(Rapportör : Tommy Linde)

Arten har i landet sitt huvudutbredningsområde mellan Skanör och Malmö med enstaka förekomster utanför detta område. Individrike-
domen är störst på obetade stränder, eftersom arten är känslig för bete.

Malmöhus län				
LOKAL	1990	1991	1992	
1. Kämpinge	35	115	110	stäng- lar
2. Skanör N	400	880	760	
3. Skanör S		280	410	
4. Knösen		+	>250	
5. Janstorp		+	+	
6. Gässie		+	-	
7. Klagshamn	25	28	200	
8. Bunkeflostrand		812	1200	
9. Lernacken	50	245	330	
10. Barsebäckshamn				

Svarttåg, *Juncus anceps*

(Rapportör : Sven Snogerup)

Svarttåg upptäcktes 1990 på en för landet ny lokal av Håkan Wittzell. Det innebär att arten nu är känd från tre platser i landet, alla belägna i Skåne. Populationsstorleken är svårbestämd. Betet försvårar eller omöjliggör ofta exakta bestämningar. 1992 års torra har också bidragit till att 1992 års uppgifter är en dålig uppskattning av beståndets storlek. Stensoffa-lokalen är obetad och håller god markfuktighet.

Malmöhus län				
Lokal	1991	1992		
1. Dagstorps mosse	112	54	blom- mande strån	
2. St Harrie mosse	575	79		
3. Stensoffa	140	172		

Huvudtåg, *Juncus capitatus*

(Rapportör : Kristianstads naturskyddsförening, Göran Mattiasson)

Arten är ettårig och växlar starkt i individrikedom från år till år, bl a beroende på variationer i markens fuktighetsförhållanden. 1992 var ett torrt och dåligt år för huvudtåg.

Malmöhus län				
	1990	1991	1992	
1. Kulla-Gunnarstorp	0	1	1	
Kristianstads län				
2. Färlöv	1	56		
3. Gualöv	0			
4. Knutehusen	0			
5. Mosslunda	0	0		

Knölvial, *Lathyrus tuberosus*

(Rapportör : Bengt Sigfridson, Skånes Flora)

Malmöhus län

1. Bjärshög	väggkant
2. Sjölundaviadukten	järnvägsområde
3. Furuhuset, Högestad äng	

Kristianstads län

4. Härlövstippen	ruderatmark
5. NO Haganäs, Ö.Broby	betesmark

Vildris, *Leersia oryzoides*

(Rapportör : Kristianstads naturskyddsförening)

Vildriset förekommer framför allt utmed bäckar och sjöstränder i norra och nordöstra Skåne.

Kristianstads län

1. Torsebro, Fjälkestad
2. Araslövssjön, Kristianstad
3. Björkhäll, N.Åsum
4. Kristianstad

Strimfibbla, *Leontodon taraxacoides*

Några rapporter om denna art har varken inkommit till Floraväktarna eller Skånes Flora.

**Cypresslummer, *Lycopodium complanatum*
*ssp chamaecyparissus***

Några rapporter om denna art har varken inkommit till Floraväktarna eller Skånes Flora. Frågan är idag om den överhuvud taget finns i norra Skåne.

Skogslysing, *Lysimachia nemorum*

(Rapportör : Kristianstads naturskyddsförening, Göran Mattiasson)

Skogslysingen finns i Sverige enbart i Skåne och där huvudsakligen på Linderödsåsens slutningar i bok- och alskogar. Fuktiga, betade alskogar / alkärr är uppenbart en mycket lämplig biotop för arten,

Malmöhus län

1. Övedskloster	Borstbäckens dalgång,
Skartofta ängar,
Övedsgården
2. Hjularöd	
3. Hörby, Råby hällar	
4. Starrarp	
Kristianstads län	
5. Andrarum	3 lokaler inom natur-
reservatet Verkaåns
dalgång
6. Gaddaröd	
7. Rebbetuaröd	

en biotop som dock snabbt håller på att försvinna i takt med att betet upphör och älgräset vandrar in. Växtplatsen kan i sådana betesmarker skyddas genom NOLA-avtal.

Vit kattost, *Malva pusilla*

(Rapportör : Leif Runeson, Bengt Sigfridson, Astrid Thunblad)

Den vita kattosten har rapporterats från totalt 3 platser under flora-väktarverksamheten 1988 - 1992. Under inventeringen av Skånes Flora har flera lokaluppgifter för vit kattost inkommit.

Malmöhus län

1. Ö.Torn (koloni)	Lund
2. S Pilsåker	Lund
3. Örupsgården	Esarp
4. Kyrkan	Dalby
5. Kyrkan	Bjärshög
6. Brostorp	Blentarp
7. Ågerup (hönsgård)	Sjöbo

Kristianstads län

8. Hjularegården	Oppmanna

Strandsötväppling, *Melilotus dentatus*

(Rapportör : Göran Holmström)

I Sverige finns strandsötväpplingen bara utmed Öresundskusten och där endast inom två områden. Rikedomen på ettårsplantor var god och de blommande exemplaren var 1991 högre och ståtligare än på många år. Torkan 1992 resulterade i färre och klenare individ än 1991. Vid Kungstorp är plantorna hårt trängda genom att åkern plöjts upp ända intill vallen, där arten har sin huvudutbredning. Detta har skett trots att NOLA-avtal tecknats mellan markägaren och länsstyrelsen.

Malmöhus län

	1985	1990	1991	1992
1. Foteviksområdet				
a) Kungstorp's ängar	50-60 ex	15	100	10
b) Hököpings ängar		0	0	0
c) Gässie ängar	1	100	100-tals	100
	2	200 ex	15	0
2. Lundåkrabukten	300	500-1000	150-200	>100

Pipstäkra, *Oenanthe fistulosa*

Rapporter om pipstäckra har inkommit både från flera flora-väktare och inventerare av Skånes Flora. Pipstäckran kan variera i antal från år till år - ii betesmarker kan den vara svårfunnen, då betesdjuren gärna äter upp den.

Malmöhus län

1. Ingelstorps mosse
2. Dalköpinge ängar (NR)
3. Sövdesjön (2 lokaler)
4. Slätteröd
5. Åvarp
6. Mölle fålad (NR)

Kristianstads län

7. Åhus (2 lokaler)
8. Burensvik, V. Karup

Klintsnyltrot, *Orobanche elatior*

(Rapportör : Magnus Magnusson)

Klintsnyltrotten har under flera år noggrant kartlagts av Magnus Magnusson, som tillhandahållit ett fantastiskt fint material. Landets i särklass största bestånd av klintsnyltrot finns på Ven med 200 - 1200 blommande exemplar. Individantalet växlar starkt mellan åren. Totalt fanns klintsnyltrotten 1991 blommande på 15 platser. Arten är fridlyst i Skåne.

I Munka Tågarp inplanterades klintsnyltrotten för ca 15 år sedan. Arten har planterats inom Käglinge och Oxie av John Kraft.

LOKAL	1988	1989	1990	1991	1992
1. Maglarp	55	28	18	10	
2. Vellinge	12	0	21	3	6
3. Bernstorp	42	246	110	63	
4. Klagshamn	1	0	0	0	0
5. V. Klagstorp	23	55	58	63	
6. Malmö	35	34	54	36	
7. Lund	28	36	49	38	25
8. Ven	1153	714	290	235	
9. Rustningshamn	117	15	162	57	
10. Söndvik	227	174	90	117	
11. Ålabodarna S	83	102	32	28	
12. Ålabodarna N	31	35	23	20	
13. Råå vallar	17	11	16	15	
14. V. Karup	-	53	36	45	
15. Käglinge	47	104	35	14	
16. Oxie	200	288	144	37	
17. Munka Tågarp	5	5	1	0	0
Totalt i Skåne	2075	1904	1140	787	

Stor bockrot, *Pimpinella major*

(Rapportör : Göran Mattiasson, Bengt Sigfridson, Åke Svensson)

Stor bockrot är en art som förekommer i såväl öppen som skogbevuxen mark liksom övergångar däremellan. Gemensamt för växtplatserna är tillgång på ler- och näringsrik mark. Inom ett område i Vittskövle finns arten rikligt förekommande i bokskogsslutningarna - växtplatsen på Kungsmarken är mera öppen ängsmark.

Malmöhus län

1. Kullaberg (NR)
2. Kungsmarken (NR)
3. Åskedal, Skabersjö

Kristianstads län

4. Vittskövle
5. Andrarum (NR)

Svart bockrot, *Pimpinella saxifraga ssp nigra*

Den enda säkra uppgiften om svart bockrot kommer från Malmö.

Spetsnate, *Potamogeton acutifolius*

(Rapportör : Göran Mattiasson)

Sommaren 1991 upptäcktes spetsnaten på en ny plats vid Högestad i Ystads kommun. Det innebär att arten nu är känd från två lokaler i Skåne, båda i Ystads kommun i Malmöhus län.

Utdrag ur 1990 års florumrapport : "Spetsnate finns bara på en lokal i Skåne, nämligen i Bjäresjö. I dammen, där den växer, förekom arten ymnigt 1990. Omgivande marker betades 1990 av nötkreatur. Om spetsnate ska kunna fortleva på denna sista plats i Skåne krävs bl a att markerna runt dammen hålls öppna. Om markområdet kring vattensamlingen trädplanteras är det bara en tidsfråga hur länge det dröjer, innan spetsnaten försvunnit ur den skånska floran.

Det är nödvändigt att noga följa utvecklingen på platsen, eftersom lantbruksnämnden i Malmöhus län 1989 meddelat markägaren att tillstånd enligt skötsellagen inte krävs för att ta markområdet ur jordbruksproduktion och plantera skog. Länsstyrelsen, som har uppmärksammat på situationen, har informerat markägaren om artens förekomst på fastigheten och framhållit nödvändigheten av att hålla området öppet". Området var även 1992 obesökat.

Smultronfingerört, *Potentilla sterilis*

(Rapportör : Åke Svensson)

Smultronfingerörtens utbredning och numerär har kartlagts mycket ingående under perioden 1988 - 1992. Arten har sina naturliga och vitala populationer lokaliserade till Stenshuvud nationalpark (20-talet platser) och Svartåns dalgång (8 platser) i Ystads kommun.

Åtgärder : Risk för igenväxning är det största hotet mot arten. Rönjningar har utförts årligen, också inom nationalparken Stenshuvud. Behovet av bättre hävd är idag störst i Svartåns dalgång. Åtskilligt rönjningsarbete har årligen ägnats dessa växtplatser för att gynna smultronfingerörten. Dessa insatser har gett resultat men kräver också fortsatta insatser. Se också tidigare årsrapporter ! Länsstyrelsen har informerats om situationen. Kommunekologen i Ystads kommun har lovat medverka för att vårda smultronfingerörtens växtplats.

Malmöhus län	1988	1989	1990	1991	1992
1. Härslöv socken (1 lokal)	9 ex	7 ex	8 ex	6 ex	+
2. Svalöv socken (1 lokal)	>100 ex	+	>100 ex	>100 ex	>100 ex
3. Bjäresjö socken (4 lokaler)	200 ex	+	+	120 ex	130 ex
4. Balkåkra socken (4 lokaler)	270 ex	+	+	230 ex	+
5. Sövestad socken (1 lokal)	15 ex	+	20 ex	20 ex	-
Kristianstad län					
6. Stenshuvud	>700 ex	+	+	>700 ex	>1300 ex
7. Vitaby socken (1 lokal)	>100 ex	+	+	>100 ex	+

+ =besök av lokalen för rönjning, individantal "oförändrat" men ej bestämt

Smalbladig lungört, *Pulmonaria angustifolia*

(Rapportör : Göran Mattiasson)

Den smalbladiga lungörten förekommer på Kungsmarkens naturreservat utanför Lund, som är artens enda skånska växtplats. Lungörten var i början av 1950-talet hårt trängd (10 exemplar) och nära utrotning på grund av ett alltför hårt betestryck. Genom att betet er-

Malmöhus län	1952	1958	1971	1984	1989	1992
Kungsmarken	10	40	320	200	190	140

sattes av slåtter kunde arten expandera och sprida sig inom området och hade efter 20 år utökat sitt individantal till över 300 exemplar.

Under de senaste 10 åren har en påtaglig minskning ägt rum av individantalet. Antalet har halverats. Förändringarna är störst inom golfbaneområdet. Samtidigt har lungörten utökat sitt individantal inom betesmarkens fuktstråk med högörtängar d v s inom det sämst betade området. Expansionen inom betesmarken 1992 tyder liksom på de allt kraftigare individen med allt fler blomstjälkar på att den smalbladiga lungörten kan hävda sig väl i högörtängen. Detta var också vara fallet i högörtängen inom golfbaneområdet, där lungörten dock efter 1971 helt försvann (numera slåttermark).

Växtplats	1971	1984	1989	1992
I slåtterängen	272	ca 200	176	106
V bäcken	24	2	6	2
Högörtäng	21	0	0	0
I betesmarken	0	6	7	35

Åtgärder : Skötselplanen för naturreservatet Kungsmarken reglerar hur slåtter och bete ska bedrivas i området för att skydda dess botaniska kvaliteter med många sällsynta växtarter, bl a smalbladig lungört. Skötselplanen anger inte vilka särskilda krav som måste uppfyllas för att den smalbladiga lungörten skall gynnas.

Floraväktarverksamheten har ännu inte föranlett några särskilda krav på skötselåtgärder. Länsstyrelsen i Malmöhus län hålls informerad om utvecklingen.

Jättemöja, *Ranunculus fluitans*

(Rapportör : Kjell-Arne Olsson)

Jättemöjan finns i Vramsån i Kristianstads län. 5 fynd är inrapporterade till Skånes Flora. Arten påträffas framför allt i anslutning till kvarnanläggningar i ån.

Källfräne, *Rorippa nasturtium-aquaticum*

(Rapportör : Skånes Flora)

Källfränen är relativt vanlig i vissa trakter men mycket sällsynt i andra. 22 fynd är inrapporterade till Skånes Flora, vilka redovisas i tabellen.

Källfränen finns därutöver bl a i naturreservatet Dalköpinge ängar.

1. Ö. Vemmenhög socken (2 lokaler)
2. St. Herrestad socken (1 lokal)
3. Flädie socken (2 lokaler)
4. Holmby socken (1 lokal)
5. Barsebäck socken (1 lokal)
6. Kävlinge socken (1 lokal)
7. St. Harrie socken (1 lokal)
8. L. Harrie socken (1 lokal)
9. Ö. Nöbbelöv socken (2 lokaler)
10. Barkåkra socken (1 lokal)
11. Grevie socken (6 lokaler)
12. Förslöv socken (3 lokaler)

Ängssalvia, *Salvia pratensis*

Det är inte sannolikt att ängssalvia finns vildväxande i Skåne idag.

Kranssalvia, *Salvia verticillata*

(Rapportör : Åke Svensson, Håkan Wittzell)

Kranssalvian har rapporterats från 3 lokaler.

1. Tryneboda (riklig förekomst, lokalen har återigen röjts 1991 men kräver årlig röjning för att arten ska kunna utvecklas och föröka sig)
2. Fyledalen (beståndet har ökat i utbredning under senare år)
3. Lund (öster om staden har arten funnits åtminstone sedan 1984, under 1991 noterades 4 exemplar - arten lever på "marginalen" eftersom växtplatsen klipps, 1992 0 ex)

Flytsäv, *Scirpus fluitans*

Någon rapport om flytsäv i Skåne har ännu inte inlutit !

Borstsäv, *Scirpus setaceus*

(Rapportör : Skånes Flora)

Av de 24 rapporter om borstsäv som inkommit till Skånes Flora svarar Mats Gustafsson för hela 16 stycken från Bjärehalvön.

Borstsäv finns också vid Hultasjön i Örkelljunga socken. Under 1992 har arten återfunnits inom Stenshuvuds nationalpark samt rapporterats från naturreservatet Humlarödshus fålad i Malmöhus län.

Malmöhus län

1. Dalby socken (1 lokal)
2. S. Sandby socken (1 lokal)
3. Hällestad socken (1 lokal)
4. Blentarp socken (1 lokal)
5. Sövde socken (1 lokal)
6. Fulltofta socken (1 lokal)
7. Jonstorps socken (1 lokal)

Kristianstads län

8. V. Karup socken (9 lokaler)
9. Grevie socken (2 lokaler)
10. Hov socken (5 lokaler)
11. Ö. Nöbbelöv socken (1 lokal)

Åkersyska, *Stachys arvensis*

(Rapportör : Skånes Flora)

Åkersyskan är den av alla hotade arter i Skåne som förekommer på flest lokaler i landskapet. Till projekt Skånes Flora har hittills 50 lokaler inrapporterats. Det finns inte skäl att redovisa samtliga dessa i detta sammanhang.

Sommarklynne, *Valerianella dentata*

1991 upptäcktes och rapporterades 5 ex av sommarklynne vid Backåkra öster om Ystad. Arten tillhör vårt landskaps sällsyntaste arter.

Ölandskungsljus, *Verbascum densiflorum*

(Rapportör : Kjell-Arne Olsson)

Ölandskungsljus finns rapporterad från Tågerup utanför Saxtorp samt från 2 platser vid Österslöv, norr om Kristianstad.

Luddvicker, *Vicia villosa*

(Rapportör : Skånes Flora)

Luddvickern tillhör jordbrukslandskapets sandiga åkrar, där den emellertid blivit allt sällsyntare med åren. Totalt 14 växtplatser har rapporterats till Skånes Flora.

Malmöhus län

1. Malmö socken
2. Hällestad socken
3. Saxtorps socken (2 lok)
4. Landskrona socken
5. Annelöv socken
6. Genarp socken
7. Sövde socken
8. Silvåkra socken

Kristianstads län

9. Ravlunda socken
10. Åhus socken
11. S. Rörum socken
12. Österslöv socken
13. Näsrum socken

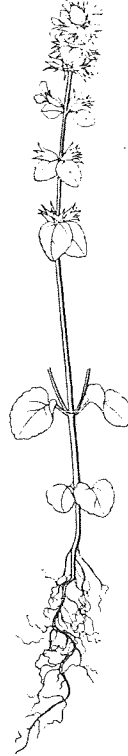
Ekorrsvingel, *Vulpia bromoides*

(Rapportör : Göran Mattiasson)

Ekorrsvingeln är ett litet och svårfunnet gräs, dessutom är det sällsynt. Arten är rapporterad från Kullaberg (NR) och Stenshuvud, en lokal i vardera länet.

Vulpia bromoides

Stachys arvensis

RESULTAT AV INVENTERINGEN AV GULYXNE (*LIPARIS LOESELII*) I SKÅNE 1992

Gulyxne, den lilla gulaktiga oansenliga orkiden i våra kalkkärr har inventerats i Skåne under sommaren 1992. Projektet ingår som en del i 1992 års landsomfattande kartläggning av arten som Michael Löfroth, till vardags hemmahörande på Statens Naturvårdsverk, ansvarar för.

Gulyxnen har till följd av den extrema torkan under försommaren och sommaren haft ett dåligt år 1992. Under 3 månader - från mitten av maj till mitten av augusti - kom det i Kristianstadstrakten en nederbördsmängd om totalt 0,1 mm. Gulyxne hade försvunnit från lokalen i Ö.Tommarp redan 1987. Sammanfattningsvis kan konstateras att orkiden i år har iakttagits på totalt 5 lokaler och i ett individantal som är det lägsta som någonsin noterats i Skåne. Det finns därför skäl att även fortsättningsvis följa artens utveckling inom ramen för floraväktarverksamheten. Redan idag kan konstateras att gulyxne tillhör vårt lands hotade växtarter och därför bör tillhöra kategorin sårbara (2). Ur enbart skåniskt perspektiv är arten akut utrotningshotad.

Lokal	Gulyxne, <i>Liparis loeselii</i> Antal individ 1992			1981- 82	
	i blom	rosett	totalt	totalt	år
Malmöhus län					
1. Stångby mosse (NR)	36	32	68	180 (50+130)	-82
2. Stora Harrie mosse	0	0	0	1 (1+0)	-82
3. Zackows mosse	1	2	3		
Kristianstads län					
4. Torekov (NR)	0	0	0	25 (25+?)	-81
5. Norra Åsum	13	38	51	242 (96+146)	-82
6. Lyngsjö (NR)	3	8	11	5 (5+0)	-81
7. Östra Tommarp	0	0	0	3 (1+2)	-81
8. Simris strandäng (NR)	10	20	30	5 (3+2)	-82
RAPPORTÖRER :					
Jörgen Andersson (lokal 4)			Göran Mattiasson (lokal 1 o 3)		
Sara och Sven Birkedal (lokal 5)			Åke Svensson (lokal 5 o 6)		
Mattias Gustavsson (lokal 7 o 8)					
Göran Holmström (lokal 2)					

Uppgifterna från 1981-1982 härrör från den av Länsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län utgivna "Hotade orkidearter i Skåne" av Håkan Wittzell.

OBS ! Uppgifter om orkidelokaler bör inte spridas.

ÄLDRE MEDLEMSBLAD

Föreningens medlemmar kan gratis erhålla de tidigare utgivna medlemsblad som finns i lager. För icke medlemmar kostar de 20 kr/styck. Om man inte är medlem och vill ha kvarvarande medlemsblad, får man dem alltså kostnadsfritt genom att bli medlem i föreningen!

MEDLEMSSKAP I LBF

Det enklaste sättet att bli medlem är att kontakta distributören, tel: 046-10 89 65 eller ordf.: 046-10 95 58 (12 37 55). De träffas oftast också på mötena. Det går även att betala årsavgiften på 100 kronor till postgiro 8 35 22 - 3, Lunds Botaniska Förening. Glöm inte att ange både namn och adress, samt att det gäller ett nytt medlemsskap. Vi får varje år några anonyma inbetalningar.

LBF är en ideell förening, med främsta syfte att sprida intresset för botanik och stödja botanisk forskning. Föreningen ordnar föredrag cirka 10 gånger om året, och dessa följs av eftersitsar till självkostnadspris. Föreningen ordnar också exkursioner, dels en- eller tvådagsturer inom Sydsverige, dels längre resor. Flertalet av de senare har gått till Medelhavsområdet. Naturskydd, främst syftande till att skydda hotade skånska växter, ingår också i programmet. Föreningen driver genom särskilda arbetsgrupper inventeringsprojekten Skånes Flora och Blekinge Flora. Även andra floraprojekt stöds, f.n. framför allt Smålands Flora.

Reprocedat
1999
Universitet